

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY CIEPŁOWODY

NA LATA 2015–2020

Wstęp	4
1. Metodologia	5
2. Wizja	7
3. Misja	8
4. Pola strategiczne	9
4.1. Obszar strategiczny nr 1 – Środowisko i zasoby	9
4.2. Obszar strategiczny nr 2 – Konkurencyjne rolnictwo i przedsiębiorczość i rynek pracy	14
4.3. Obszar strategiczny nr 3 – Wysoka jakość infrastruktury i usług.....	17
4.4. Obszar strategiczny nr 4 – Aktywność, współpraca, promocja	25
5. Opis finansowania	28
6. Spójność strategii	29
6.1. Krajowe dokumenty strategiczne.....	29
6.1.1. <i>Strategia Europa 2020</i>	29
6.1.2. <i>Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)</i>	29
6.1.3. <i>Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)</i>	29
6.1.4. <i>Krajowy Program Reform</i>	30
6.1.5. <i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)</i>	30
6.2. Regionalne dokumenty strategiczne	31
6.2.1. <i>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020</i>	31
6.2.1. <i>Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020</i>	32
6.3. Programy Operacyjne	32
6.3.1. <i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020</i>	32
6.3.2. <i>Inne programy operacyjne</i>	33
7. Monitoring i ewaluacja	35
7.1. Cel procedury.....	35
7.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją	35
7.3. Podstawowe zasady monitoringu.....	37
7.4. Narzędzia monitoringowe.....	38
7.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań	39
7.6. Terminy	40
7.7. Szczegółowy opis postępowania.....	41
7.8. Wskaźniki realizacji strategii.....	43
Załącznik nr 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza	47
1. Przestrzeń i środowisko	47
1.1. <i>Położenie administracyjno-geograficzne</i>	47
1.2. <i>Charakterystyka sieci osadniczej</i>	48
1.3. <i>Opis wykorzystania terenów i zasobów naturalnych</i>	48
1.4. <i>Opis zasobów kulturowych</i>	52
2. Sfera społeczna	53
2.1. <i>Struktura demograficzna i społeczna</i>	53
2.2. <i>Struktura organizacji pozarządowych</i>	55
3. Sfera gospodarcza.....	56
3.1. <i>Struktura podstawowych branż gospodarki</i>	56
3.2. <i>Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach</i>	59
4. Infrastruktura techniczna	60
4.1. <i>Majątek Gminy Ciepłowody</i>	60
4.2. <i>Infrastruktura komunikacyjna</i>	61
4.3. <i>Infrastruktura ochrony środowiska</i>	61
4.4. <i>Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna</i>	61
5. Infrastruktura społeczna.....	62
5.1. <i>Infrastruktura edukacyjna</i>	62
5.2. <i>Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej</i>	63
5.3. <i>Infrastruktura kultury</i>	65
5.4. <i>Infrastruktura sportowa</i>	66

6. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego.....	66
7. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego	70
8. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych (sołectwa)	75
Załącznik nr 2 Analiza SWOT	80
Spisy	87
Spis rysunków.....	87
Spis tabel.....	87
Spis wykresów	88

Strategia rozwoju jest dokumentem wyznaczający najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki rozwoju. Zalecenia Komisji Europejskiej mówią, że każda jednostka samorządowa swoje działania, a zwłaszcza inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej, powinna podejmować w oparciu o jasno sformułowany plan długofalowego rozwoju. Jest to istotne tym bardziej teraz, gdy rozpoczął się kolejny okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014-2020. Profesjonalne budowanie dokumentu strategicznego, wymaga wielomiesięcznej pracy interdyscyplinarnego zespołu oraz wdrożenia działań uspołeczniających (konsultacje z głównymi interesariuszami strategii).

Budując Strategię Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 (dalej: SRGC 2015-2020) przyjęto zasadę, że wszystkie zidentyfikowane kierunki działania powinny realizować zasady podejścia obszarowego, tj. ukierunkowanego na realizację projektów zintegrowanych i partnerskich, inkorporujących korzyści synergiczne, a za rozwój Gminy odpowiedzialność ponoszą nie tylko władze samorządowe, ale także inne podmioty, w tym przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i mieszkańcy. Wszystkie proponowane kierunki działania, jako wynik prac warsztatowych mogą i powinny być katalogiem otwartym. W założonym horyzoncie czasowym mogą pojawić się idee i projekty, które nie zostały uwzględnione w zaproponowanych kierunkach działania. Podstawowym kryterium spójności z przedmiotową strategią będzie przyczynianie się do realizacji danego celu strategicznego. Możliwość realizacji nie będzie wynikała z ujęcia danej aktywności wprost w zapisach strategii, ale z wykładni spójności.

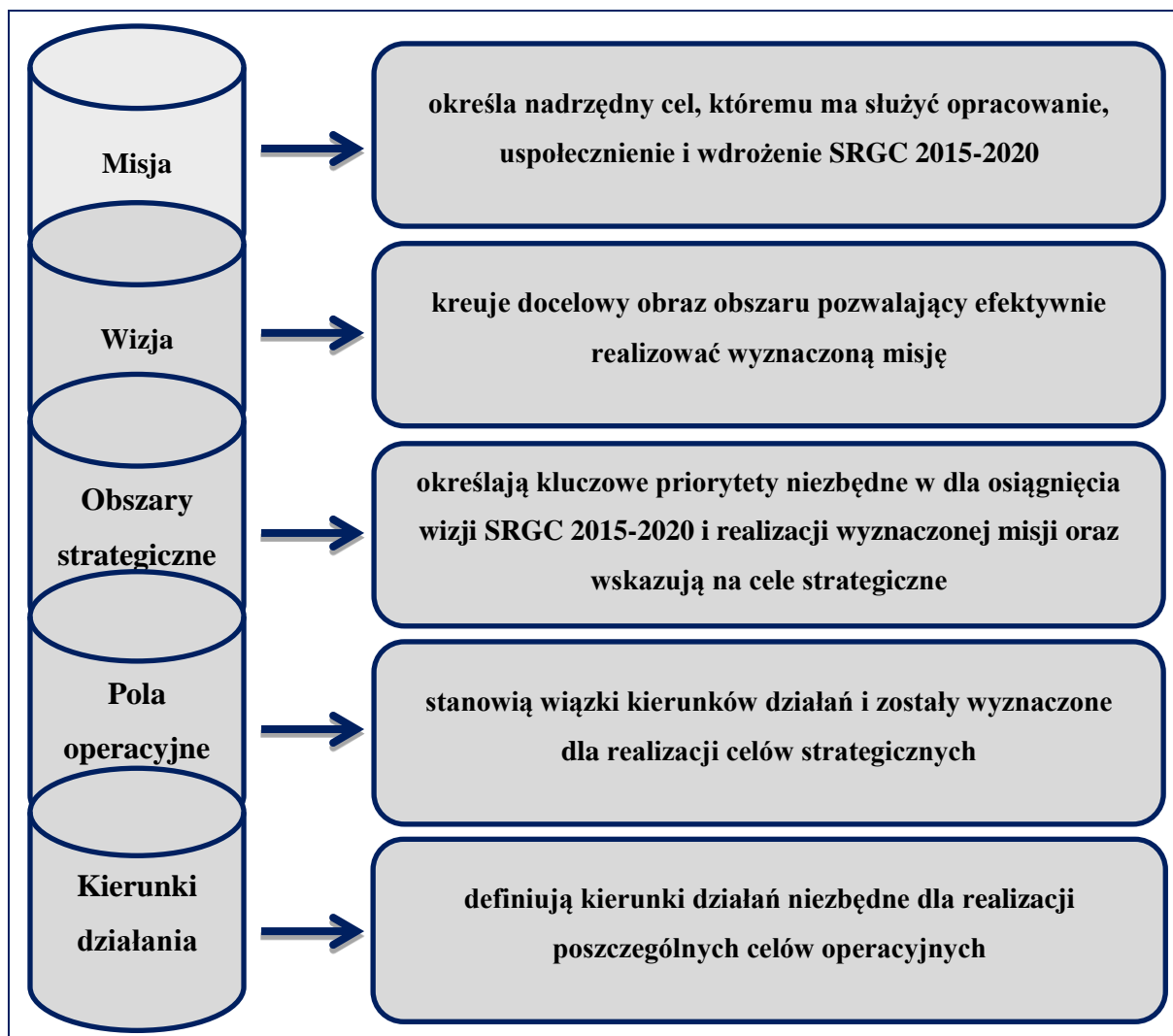
1. Metodologia

Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 przebiegał wieloetapowo:

1. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej – celem było stworzenie obrazu obecnej sytuacji gminy w aspektach społecznych i gospodarczych, a także ocena potencjału rozwojowego. Efektem prac zespołu było powstanie diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe gminy. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych, Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Ciepłowodach oraz innych jednostek.
2. Badanie ankietowe mieszkańców Gminy Ciepłowody – celem było uzyskanie jak najszerszych informacji od mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących poziomu jakości życia, warunków rozwoju działalności, identyfikacji problemów oraz kluczowych kierunków rozwoju obszaru. Każdy uczestnik badania miał także możliwość wskazania konkretnego rozwiązania, propozycji zadania do realizacji w okresie 2015-2020 na terenie gminy.
3. Analiza mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń rozwoju (analiza SWOT) – celem było przeanalizowanie obecnych mocnych i słabych stron gminy a także szans i zagrożeń istotnych z punktu widzenia jego dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza SWOT została podzielona na szereg obszarów tematycznych takich jak: położenie, zasoby naturalne, demografia, infrastruktura społeczna, gospodarka, infrastruktura techniczna, powiązania zewnętrzne. Analizę SWOT przeprowadzono między innymi w trakcie warsztatów strategicznych.
4. Przygotowanie projektu planu strategicznego – celem była identyfikacja kierunków rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 w podziale na cele strategiczne, operacyjne oraz otwarte kierunki działania. Plan strategiczny powstał w oparciu o wcześniejsze analizy, opracowania, materiały wypracowane w trakcie warsztatów, jak również w wyniku badania ankietowego mieszkańców. Projekt strategii został także opracowany w oparciu o założenia przyjęte/wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla tj. powiatowego, wojewódzkiego, krajowego oraz europejskiego.
5. Opracowanie procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii – celem było opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji celów i realizacji poszczególnych kierunków działań oraz aktualizowania dokumentu.

Podstawą wyznaczania strategii rozwoju Gminy Ciepłowody jest określenie misji i wizji oraz wyznaczenie obszarów strategicznych i pól operacyjnych, a także przypisanie im celów strategicznych. Do każdego pola operacyjnego rekomendowano proponowane kierunki działania, jednakże nie mają one charakteru zamkniętego, co oznacza, że mogą być modyfikowane i rozszerzane. Decyduje zgodność z tematyką obszaru strategicznego. Okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Ciepłowody to przedział lat 2015-2020.

Rysunek 1 Podstawowe definicje

Źródło: Opracowanie własne.

2. Wizja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii wizja Gminy Ciepłowody zdefiniowana została w następujący sposób:

Gmina Ciepłowody jest miejscem atrakcyjnym do życia, ekologicznym i oferującym wysokiej jakości usługi publiczne. Gmina Ciepłowody jest modelowym obszarem turystycznym wykorzystującym dziedzictwo kulturowe i tradycje wiejskie oraz dziedzictwo przyrodnicze. Gmina Ciepłowody jest inspiratorem rozwoju mieszkańców, przedsiębiorców i gospodarstw rolnych oraz wiarygodnym partnerem współpracującym z podmiotami wewnętrznymi i otoczeniem zewnętrznym.

Wizja precyzyjnie określa pożądane cechy Gminy Ciepłowody oraz precyzuje kluczowe wartości Strategii. Wizja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

3. Misja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii misja Gminy Ciepłowody zdefiniowana została w następujący sposób:

Gmina Ciepłowody prowadzi politykę rozwoju ukierunkowaną na niwelację dysproporcji w zakresie infrastruktury i usług publicznych oraz wykorzystanie zasobów turystycznych, rolniczych i potencjału energii odnawialnej.

Gmina Ciepłowody promuje i zachęca do aktywności mieszkańców i przedsiębiorców oraz rozwija sieci współpracy z innymi aktorami życia społecznego i gospodarczego.

Misja precyzyjnie wskazuje cel działania Gminy Ciepłowody oraz precyzuje kluczowe obszary Strategii. Misja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

4. Pola strategiczne

W rezultacie analizy:

- wyzwań rozwojowych;
 - potrzeb inwestycyjnych;
 - perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020;
 - ogólnych rozwiązań instytucjonalizacji działalności rozwojowej;
- a. zidentyfikowano następujące cechy warunkujące rozwój obszaru i społeczności lokalnej zamieszkującej teren objęty Strategią:
- położenie komunikacyjne i geograficzne;
 - dziedzictwo kulturowe i tradycje dolnośląskiej wsi;
 - potencjał do wytwarzania energii odnawialnej;
 - dziedzictwo przyrodnicze;
 - bardzo dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej;
- b. zidentyfikowano następujące cechy wpływające na konieczność restrukturyzacji lub stanowiące barierę rozwojową:
- ograniczona dostępność komunikacyjna wynikająca z nadmiernego obciążenia ruchem drogi krajowej nr 8;
 - opór części społeczności lokalnej przed wykorzystaniem energii wiatrowej;
 - nisko konkurencyjne rolnictwo;
 - brak lokalnej, prężnie działającej instytucji otoczenia biznesu, wspierającej rozwój rolnictwa i przedsiębiorczości;
 - rozproszona własność zasobów dziedzictwa kultury;
- c. rekomenduje się przyjęcie logiki interwencji opartej o następujące obszary strategiczne:
- obszar strategiczny nr 1 – Środowisko i zasoby;
 - obszar strategiczny nr 2 – Konkurencyjne rolnictwo, przedsiębiorczość i zatrudnienie;
 - obszar strategiczny nr 3 – Wysoka jakość infrastruktury i usług;
 - obszar strategiczny nr 4 – Aktywność, współpraca, promocja.

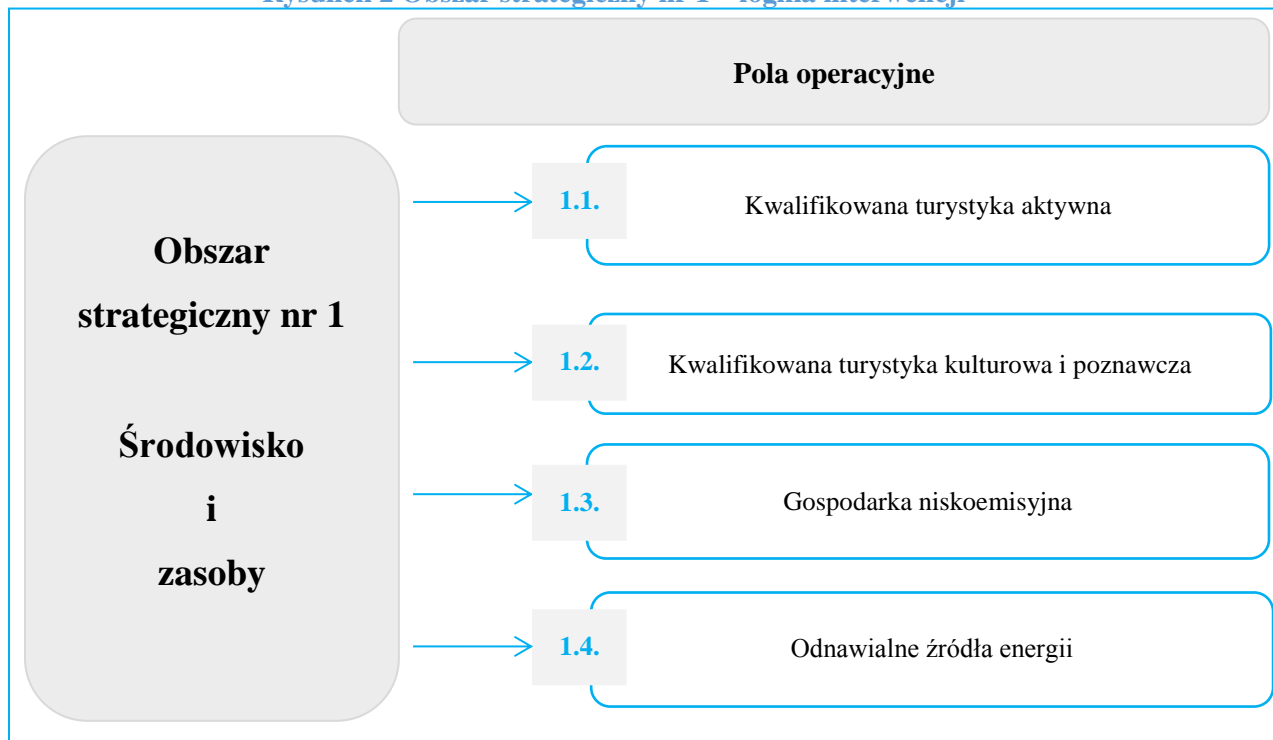
4.1. Obszar strategiczny nr 1 – Środowisko i zasoby

Celem obszaru strategicznego nr 1 jest wykorzystanie endogenicznego¹ potencjału obszaru dla wypracowania lub umocnienia trwałych przewag konkurencyjnych. Ocenia się, że rozwój gminy warunkowany jest wykorzystaniem zasobów przyrodniczych, krajobrazowych, dziedzictwa kultury oraz tradycji wiejskich dla rozwoju kwalifikowanej turystyki aktywnej, kulturowej i poznawczej. Drugim filarem trwałych podstaw rozwojowych może się stać wykorzystanie energii odnawialnej, w tym wiatrowej, słonecznej, geotermalnej oraz biogazu lub biomasy. Kluczowym elementem procesu jest pogłębiona identyfikacja potencjału energetycznego oraz pozyskanie inwestorów (głównie prywatnych) dla zagospodarowania tegoż potencjału. Ponadto promowane i wspierane będzie

¹ Potencjał endogeniczny to potencjał wewnętrzny wynikający z zasobów jednostki.

wykorzystanie tak zwanych rozproszonych odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców, w gospodarstwach rolnych oraz przedsiębiorstwach. Uzupełnieniem tych działań będzie sukcesywne zwiększanie wykorzystania rozwiązań niskoemisyjnych w obiektach użyteczności publicznej.

Rysunek 2 Obszar strategiczny nr 1 – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 1 Środowisko, zasoby i odnawialne źródła energii – proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Wypracowanie spójnej koncepcji szlaków, tras turystycznych i ścieżek rowerowych/ pieszych/ konnych/ etc.	1.1.	– Gmina Ciepłowody; – LGD ² ; – sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego;	
Budowa/ modernizacja/ uporządkowanie/ oznakowanie szlaków, tras turystycznych i ścieżek rowerowych/ pieszych/ konnych/ etc.	1.1.	– Gmina Ciepłowody; – LGD ³ ; – przedsiębiorstwa;	
Współpraca w zakresie łączenia szlaków i tras turystycznych, w tym ścieżek i szlaków rowerowych / pieszych/ konnych/ etc.	1.1.	– Gmina Ciepłowody; – LGD; – sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego;	
Przygotowanie oferty turystyki poznawczej w oparciu o tradycję, obyczaje, kulturę, wytwórczość obszarów wiejskich, uwzględniającej m.in. wizyty studyjne, wydarzenia kulturalne, warsztaty	1.2.	– Gmina Ciepłowody; – LGD; – organizacje pożytku publicznego; – mieszkańcy;	
Rozwijanie koncepcji wydarzenia kulturalnego o zasięgu regionalnym nawiązującego do tradycji kulinarnej, obyczajów, twórczości i wytwórczości wsi oraz ekolicyzacji	1.2.	– Gmina Ciepłowody; – LGD; – organizacje pożytku publicznego; – mieszkańcy;	
Promowanie wykorzystania zasobów turystyki kulturowej, w tym obiektów kościelnych (Ciepłowody, Dobrzenice/ Stary Henryków), pałacowych/ zamkowych (Ciepłowody, Karczowice, Koźmice, Tomice) i podworskich (Ciepłowody)	1.2.	– właściciele/ zarządcy w/w obiektów; – LGD;	– Gmina Ciepłowody;
Zachowanie, ochrona, udostępnianie, przyjazne wykorzystanie, promocja budynków, obiektów i przestrzeni dziedzictwa kulturowego, wytwórczego	1.2.	– Gmina Ciepłowody; – prywatni właściciele;	

² LGD – lokalna grupa działania.

³ LGD – lokalna grupa działania.

Opracowanie, wdrożenie i udostępnienie multimedialnego informatora turystycznego gminy uwzględniającego przemyślaną i spójną koncepcję rozwoju turystyki	1.2.	– Gmina Ciepłowody;	– LGD; – organizacje pożytku publicznego; mieszkańcy;
Rozwój agroturystyki oraz usług hotelarskich i gastronomicznych, w tym budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja obiektów hotelarskich i gastronomicznych	1.1./1.2.	– prywatni inwestorzy;	
Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej	1.3.	– Gmina Ciepłowody;	–
Zastosowanie energooszczędnego oświetlenia ulicznego	1.3.	– Gmina Ciepłowody;	–
Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym	1.3.	– wspólnoty/ spółdzielnie mieszkaniowe/ towarzystwa budownictwa społecznego;	– Gmina Ciepłowody;
Efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach	1.3.	– przedsiębiorstwa;	– LGD;
Promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców	1.3./1.4	– organizacje pożytku publicznego; – jednostki organizacyjne samorządu gminnego; – Nadleśnictwo Henryków;	– LGD;
Opracowanie i wdrożenie kampanii promocyjno-informacyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii, w tym rozproszonej	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – LGD; – organizacje pożytku publicznego;	
Identyfikacja możliwości budowy biogazowni w tym rozpoznanie i ocena możliwości produkcji, zbiórki i transportu surowców, w tym głównie rolniczych do produkcji biomasy i biogazu oraz ewentualna realizacja inwestycji	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Przeprowadzenie wstępnych badań geologicznych, a po uzyskaniu pozytywnych wyników pozyskanie inwestora na wykonanie odwiertów próbných w zakresie źródeł wód geotermalnych	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Opracowanie koncepcji zagospodarowania źródeł wód geotermalnych	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Pozyskanie inwestorów na zagospodarowanie zidentyfikowanych odwiertów źródeł wód geotermalnych	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;

Identyfikacja możliwości budowy farm wiatrowych	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Pozyskanie inwestorów na zagospodarowanie obszarów o korzystnych warunkach dla energii wiatrowej	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Identyfikacja możliwości budowy farm fotowoltaicznych	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Pozyskanie inwestorów na zagospodarowanie obszarów o korzystnych warunkach dla energii fotowoltaicznej	1.4.	– Gmina Ciepłowody; – inwestor prywatny;	– LGD;
Wdrażanie rozwiązań w zakresie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	1.4.	– mieszkańcy;	– Gmina Ciepłowody; – LGD;

Źródło: Opracowanie własne.

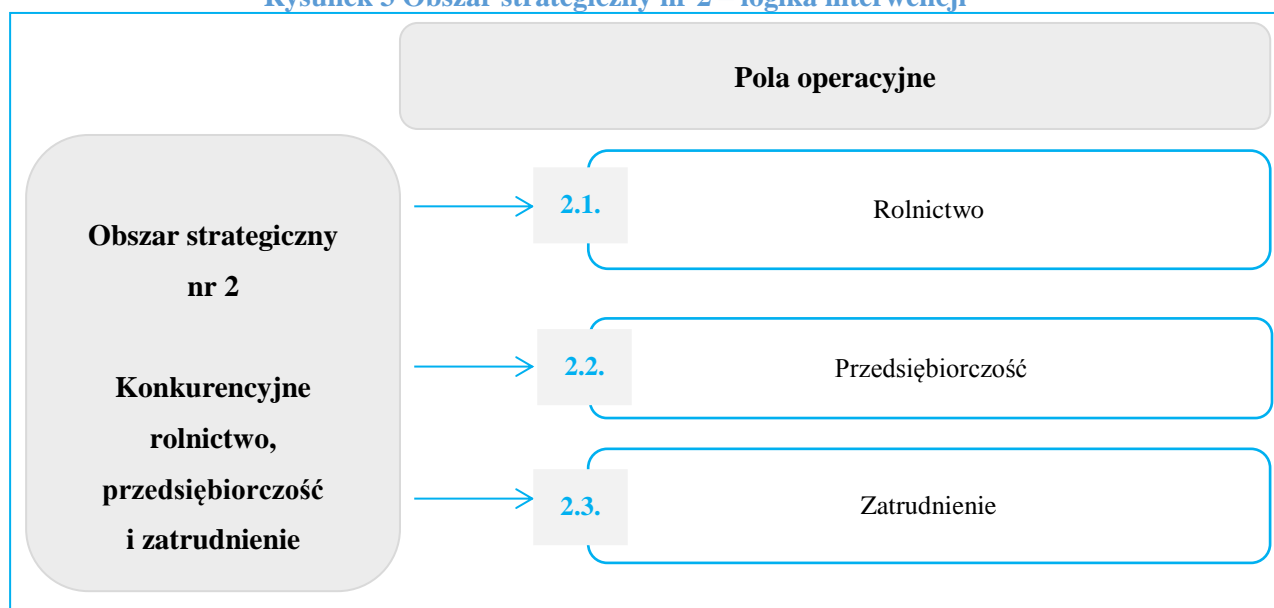
4.2. Obszar strategiczny nr 2 – Konkurencyjne rolnictwo, przedsiębiorczość i zatrudnienie

Celem obszaru strategicznego nr 2 jest rozwój gospodarczy obszaru dla wypracowania lub umocnienia trwałych przewag konkurencyjnych. Potencjał rolniczego charakteru gminy oraz postępująca modernizacja w gospodarstwach rolnych powinna zostać wzmocniona poprzez wdrożenie innowacji w rolnictwie, rozwój rolnictwa ekologicznego, wzmocnienie pozycji producentów rolnych, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, identyfikację możliwości realizacji produkcji zamawianej na rzecz branż niezwiązanych bezpośrednio z sektorem żywnościowym (np. kosmetycznym). Ponadto aktywizacja i integracja gospodarstw rolnych pozwoli na określenie potencjału wytwarzania substratów do produkcji biogazu lub biomasy.

Dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, wsparcia doradczo-mentorskiego i informacyjno-doradczego w zakresie funduszy unijnych przedsiębiorców, Gmina Ciepłowody nawiąże współpracę z regionalną, prężnie działającą instytucją otoczenia biznesu.

Ważnym elementem wzmocniania przedsiębiorczości oraz zatrudnienia będzie wprowadzenie programów podnoszących kompetencje zawodowe i rozwój doradztwa zawodowego na wszystkich etapach kształcenia oraz promocja samozatrudnienia i mobilności zawodowej mieszkańców.

Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 2 – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2 Konkurencyjna gospodarka – proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Identyfikacja potencjału ekologicznej i/ lub wysokospecjalizowanej produkcji rolnej oraz promocja i wsparcie rolnictwa ekologicznego	2.1.	– Gmina Ciepłowody; – Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego; – gospodarstwa rolne;	
Wdrożenie polityki informacyjnej i doradztwa dla rolnictwa w zakresie prowadzenia i rozwoju działalności rolniczej wraz z transferem wiedzy i innowacji w rolnictwie	2.1.	– Gmina Ciepłowody; – Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;	
Identyfikacja możliwości i konieczności powstania i rozwoju grup producenckich w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego oraz ewentualne powołanie podmiotu przetwórstwa rolno-spożywczego	2.1.	– gospodarstwa rolne; – Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;	– Gmina Ciepłowody;
Nawiązanie współpracy z regionalną, prężnie działającą instytucją otoczenia biznesu dla rozwoju przedsiębiorstw	2.2.	– Gmina Ciepłowody	
Wprowadzenie narzędzi doradczo-szkoleniowych i mentorskich ukierunkowanych na rozwój lokalnych przedsiębiorstw, w tym wsparcie informacyjno-doradcze w zakresie funduszy unijnych	2.2.	– LGD; – Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego; – regionalne instytucje otoczenia biznesu;	– Gmina Ciepłowody;
Promocja lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i lokalnych produktów poprzez udział w targach i misjach gospodarczych regionalnych, krajowych i zagranicznych	2.2.	– Gmina Ciepłowody; – LGD; – regionalne instytucje otoczenia biznesu;	
Wprowadzenie systemu udzielania pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej	2.2.	– regionalne instytucje otoczenia biznesu; – Powiatowy Urząd Pracy;	– Gmina Ciepłowody;
Wprowadzenie systemu ulg finansowych i pozafinansowych dla nowopowstałych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw z potencjałem rozwojowym w szczególności generujących miejsca pracy	2.2.	– Gmina Ciepłowody;	
Promocja przechodzenia na własną działalność gospodarczą i	2.2./ 2.3.	– Gmina Ciepłowody;	

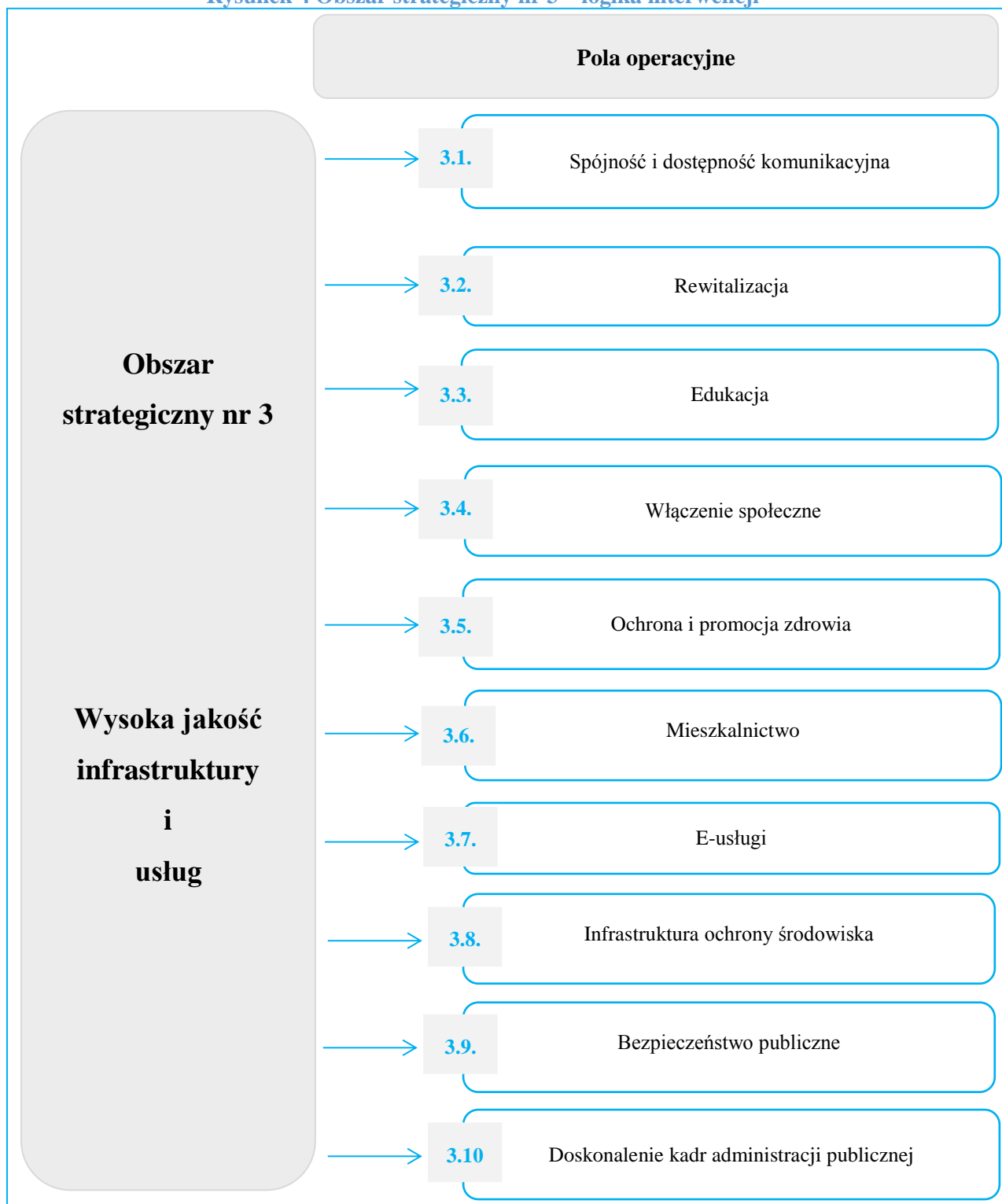
<p>samo zatrudnienia oraz wsparcie szkoleniowo-doradcze na rzecz tworzenia nowych przedsiębiorstw i samozatrudnienia</p>			<p>– Powiatowy Urząd Pracy;</p>
<p>Rozwój narzędzi pośrednictwa pracy</p>	2.3.		<p>– Powiatowy Urząd Pracy; – regionalne instytucje otoczenia biznesu; – organizacje pożytku publicznego</p>
<p>Zwiększenie aktywizacji oraz mobilności zawodowej mieszkańców</p>	2.3.		<p>– Powiatowy Urząd Pracy;</p>
<p>Wprowadzenie programów podnoszących kompetencje zawodowe i rozwój doradztwa zawodowego na wszystkich etapach kształcenia</p>	2.3.		<p>– Gmina Ciepłowody; – Powiat Żąbkowicki; – jednostki edukacyjne; – jednostki kształcenia zawodowego i ustawicznego;</p>

Źródło: Opracowanie własne.

4.3. Obszar strategiczny nr 3 – Wysoka jakość infrastruktury i usług

Celem obszaru strategicznego nr 3 jest zapewnienie europejskich standardów infrastruktury i usług publicznych. Szczególny nacisk zostanie położony na realizację tych zadań infrastrukturalnych, które bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celu strategicznego nr 1 i nr 2, tj. zapewnienie spójności i dostępności komunikacyjnej, rewitalizację, uzupełnienie niedostatków infrastruktury ochrony środowiska oraz rozwój e-usług. Natomiast w zakresie usług publicznych wysiłki ukierunkowane będą na wdrażanie programów edukacyjnych, udział w programach profilaktycznych, w tym związanych ze zdrowym starzeniem się populacji pracującej, prowadzenie polityki włączenia społecznego.

Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 3 – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3 Wysoka jakość infrastruktury i usług – proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Lobbowanie na rzecz rozbudowy, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury towarzyszącej DK 8 na odcinku Magnice – przejście graniczne	3.1.	– Gmina Ciepłowody; – jednostki samorządu terytorialnego zlokalizowane w obszarze oddziaływania DK8;	
Lobbowanie na rzecz rozbudowy, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury towarzyszącej w pasach dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy i terenach sąsiednich <i>Piotrowice-Muszkowice</i> ;	3.1.	– Gmina Ciepłowody; – Powiat Ząbkowicki;	
Budowa/ przebudowa/ modernizacja wraz z infrastrukturą towarzyszącą i obiektami inżynierskimi dróg lokalnych	3.1.	– Gmina Ciepłowody;	
Systemowe rozwiązanie problemów transportu zbiorowego, w tym komunikacja z obszarami sąsiednimi oraz aglomeracją wrocławską, w tym w zakresie dojazdu do centrów aktywności gospodarczej	3.1.	– Gmina Ciepłowody; – Powiat Ząbkowicki;	
Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji lub innego równoważnego dokumentu programującego działania rewitalizacyjne	3.2.	– Gmina Ciepłowody;	– organizacje pozarządowe; – kościoły, związki wyznaniowe; – instytucje kultury; – mieszkańcy;
Remont, przebudowa, rozbudowa, adaptacja, wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, obiektów, zagospodarowanie terenów i przestrzeni wraz z koncepcją ich społecznego, kulturalnego, gospodarczego, turystycznego i rekreacyjnego	3.2.	– Gmina Ciepłowody;	– organizacje pozarządowe; – kościoły, związki wyznaniowe; – instytucje kultury;
Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych	3.2.	– wspólnoty/ spółdzielnie mieszkaniowe/ towarzystwa budownictwa społecznego;	– Gmina Ciepłowody;
Uspokojenie ruchu kołowego w obszarach rewitalizowanych, w powiązaniu z koncepcją rewitalizacyjną przestrzeni (w tym na	3.2.	– Gmina Ciepłowody;	

przykład wskazanie ciągów komunikacyjnych mogących spełniać funkcje deptaków; wyznaczenie stref o ograniczonej prędkości; wyznaczenie stref uprzywilejowujących pieszych i rowerzystów; wyznaczenie ciągów ulic jednokierunkowych; zastępowanie skrzyżowań z pierwszeństwem przejazdu, skrzyżowaniami równorzędnymi; organizacja miejsc parkingowych poza strefami uspokojonego ruchu; przebudowanie skrzyżowań tradycyjnych na skrzyżowania z wyniesioną powierzchnią)			
Upowszechnienie opieki instytucjonalnej/ środowiskowej/ alternatywnych form opieki nad dziećmi do lat 3	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; – inne podmioty świadczące usługi opieki żłobkowej; – organizacje pożytku publicznego; 	
Upowszechnienie i zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc w przedszkolach i rozwój alternatywnych form edukacji przedszkolnej oraz doposażenie tychże placówek w sprzęt dydaktyczny, w tym do wczesnej nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, informatycznych, języków obcych i przedsiębiorczości	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; – inne podmioty świadczące usługi opieki przedszkolnej; – organizacje pożytku publicznego; 	
Doposażenie jednostek edukacji podstawowej i gimnazjalnej w sprzęt i materiały dydaktyczne na potrzeby pracowni w tym do nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, informatycznych, języków obcych i przedsiębiorczości	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; 	
Budowa infrastruktury sportowej i doposażenie w sprzęt sportowy Zespołu Szkół Samorządowych w Ciepłowodach	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; 	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Szkół Samorządowych w Ciepłowodach;
Budowanie i realizacja programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i TIK ⁴ oraz postaw kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, itp. na wszystkich etapach kształcenia	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki edukacyjne; 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody;

⁴ ICT – techniki informacyjne i komunikacyjne.

Opracowanie i realizacja programów pomocy stypendialnej dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki)	3.3.	– Gmina Ciepłowody;	– jednostki edukacyjne; – organizacje pożytku publicznego;
Wprowadzenie doradztwa zawodowego i planowania ścieżki edukacyjnej na poziomie edukacji gimnazjalnej	3.3.	– jednostki edukacyjne; – Powiatowy Urząd Pracy; – organizacje pożytku publicznego;	– Gmina Ciepłowody;
Promocja nauki na kierunkach zawodowych oraz edukacji technicznej, udostępnianie wiedzy na temat kierunków zamawianych; rozwój systemu praktyk i staży zawodowych	3.3.	– jednostki edukacyjne kształcenia ponadgimnazjalnego; – Powiatowy Urząd Pracy;	– Gmina Ciepłowody; – Powiat Ząbkowicki; – przedsiębiorstwa;
Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kluczowych kompetencji uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy, tj. TIK, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia oraz wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów niepełnosprawnych, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki)	3.3.	– Zespół Szkół Samorządowych w Ciepłowodach;	– Gmina Ciepłowody;
Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego	3.4.	– Gmina Ciepłowody; – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;	
Rozwój infrastruktury całodobowej opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym zgodnie z potrzebami	3.4.	– PCPR; – Powiat Ząbkowicki;	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – organizacje pożytku publicznego;
Aktywizacja społeczno-zawodowa i edukacyjna osób/ rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	3.4.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – PCPR; – organizacje pożytku publicznego;	– Gmina Ciepłowody;
Tworzenie, wdrażanie i rozwój usług opieki środowiskowej	3.4.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;	– Gmina Ciepłowody;

skierowanej do seniorów, w tym aktywizujących i integrujących		– PCPR; – organizacje pożytku publicznego;	
Tworzenie, wdrażanie i rozwój usług opieki środowiskowej skierowanej do osób niepełnosprawnych, w tym aktywizujących i integrujących	3.4.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – PCPR; – organizacje pożytku publicznego;	– Gmina Ciepłowody;
Rozwój usług asystenckich i bytowych skierowanych do osób niesamodzielných, w tym niepełnosprawnych	3.4.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – PCPR; – organizacje pożytku publicznego;	– Gmina Ciepłowody;
Rozwój usług na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	3.4.	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – PCPR; – organizacje pożytku publicznego;	– Gmina Ciepłowody;
Przystosowanie infrastruktury ochrony zdrowia do potrzeb prowadzenia programów profilaktycznych	3.5.	– SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia;	– Gmina Ciepłowody;
Identyfikacja jednostek chorobowych oraz potrzeb zdrowotnych specyficznych dla obszaru	3.5.	– Gmina Ciepłowody; – gminy powiatu ząbkowickiego; – Powiat Ząbkowicki; – sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego;	– jednostki ochrony zdrowia; – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna; – Dolnośląski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia;
Udział w budowaniu i realizacji kompleksowych populacyjnych programów profilaktycznych skierowanych do różnych grup docelowych (dzieci i młodzież; osoby aktywne na rynku pracy; kobiety w okresie prokreacyjnym, seniorzy)	3.5.	– Gmina Ciepłowody; – gminy powiatu ząbkowickiego; – Powiat Ząbkowicki; – sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego;	– jednostki ochrony zdrowia; – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna; – Dolnośląski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia;
Wytyczenie, uzbrojenie i promocja terenów pod zabudowę mieszkaniową	3.6.	– Gmina Ciepłowody;	– inwestorzy prywatni;
Rozwój elektronicznych usług publicznych z uwzględnieniem rozwoju systemów back-office oraz digitalizacją zasobów	3.7.	– Gmina Ciepłowody;	– Gminny Ośrodek Kultury i Promocji; – SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia; – Zespół Szkół Samorządowych w Ciepłowodach;

			<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – Powiat Ząbkowicki; – organizacje pozarządowe; – kościoły, związki wyznaniowe; – instytucje kultury;
Udział/ realizacja projektów z zakresu sieci teleinformatycznych	3.7.	– Gmina Ciepłowody;	– Powiat Ząbkowicki;
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdatniania i przesyłu wody, w tym m.in. Częsławicach i Muszkowicach	3.8.	– Gmina Ciepłowody;	– Zakład Wodociągów i Kanalizacji;
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zagospodarowania osadów ściekowych na obszarze 11 nieskanalizowanych sołectw)	3.8.	– Gmina Ciepłowody;	– Zakład Wodociągów i Kanalizacji;
Uczestnictwo w procesach planowania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej dla potrzeb zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa publicznego; przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym; monitoringu zagrożeń naturalnych i alarmowania	3.9.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; – OSP; 	<ul style="list-style-type: none"> – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy; – Państwowa Straż Pożarna; – Ochotnicze Straże Pożarne; – Nadleśnictwo Henryków; – Służba Policji; – gminy powiatu ząbkowickiego;
Wyposażenie jednostek OSP ⁵ w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz doskonalenie procesów ratowniczo-gaśniczych OSP w ramach specjalistycznych szkoleń	3.9.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; – OSP Ciepłowody; – OSP Dobrzenice 	<ul style="list-style-type: none"> – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy; – Państwowa Straż Pożarna; – Ochotnicze Straże Pożarne;
Rozwój narzędzi monitoringu (obiekty kulturowe, strefy zamieszkania, obszary aktywności publicznej)	3.9.	– Gmina Ciepłowody;	– Służba Policji;
Szkolenia zawodowe pracowników administracji samorządowej oraz jednostek organizacyjnych administracji samorządowej	3.10.	– Gmina Ciepłowody;	– Gminny Ośrodek Kultury i Promocji;

⁵ OSP – Ochotnicza Straż Pożarna.

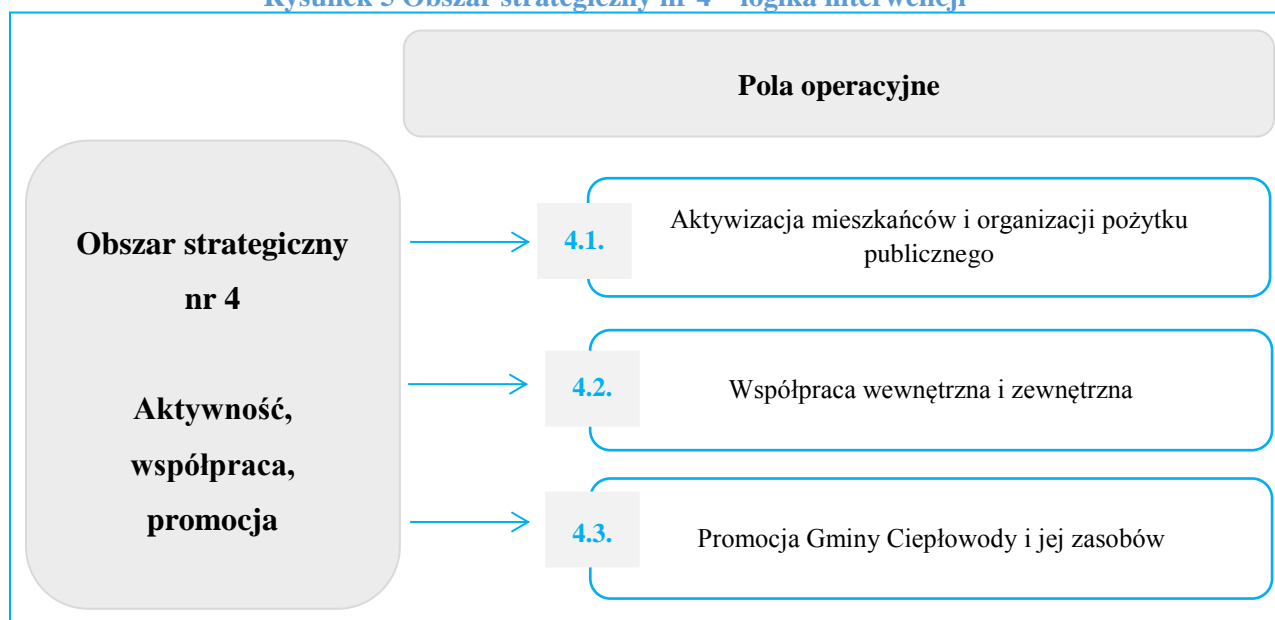
-
- SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia;
 - Zespół Szkół Samorządowych w Ciepłowodach;
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
 - Zakład Wodociągów i Kanalizacji;
-

Źródło: Opracowanie własne.

4.4. Obszar strategiczny nr 4 – Aktywność, współpraca, promocja

Celem obszaru strategicznego nr 4 jest zwiększenie zaangażowania mieszkańców i partnerów społecznych w życie społeczno-gospodarcze oraz zwiększenie rozpoznawalności Gminy Ciepłowody. Realizacji tego celu służyć będzie szersze wykorzystanie narzędzi podnoszących poziom poczucia obywatelskości mieszkańców, w tym większe wykorzystanie procesu konsultacji społecznych oraz wprowadzenie budżetu obywatelskiego. Ponadto Gmina Ciepłowody będzie dążyć do rozwoju sektorowej i międzysektorowej współpracy, bowiem szereg zadań ujętych w strategii i niezbędnych dla rozwoju obszaru jest uwarunkowany jakością i intensywnością relacji wewnątrz- i ponadlokalnych. Ważnym zestawem działań jest także systemowe i kompleksowe podejście do kwestii promocji gminy oraz jej kluczowych zasobów (turystyka i odnawialne źródła energii).

Rysunek 5 Obszar strategiczny nr 4 – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4 Aktywność, współpraca, promocja – proponowane kierunki działania

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Promocja i szersze wykorzystanie instrumentów uczestnictwa obywatelskiego, np. inicjatyw lokalnych	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; – mieszkańcy; – organizacje pożytku publicznego; – inne podmioty; 	
Opracowanie i wdrożenie budżetu obywatelskiego	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pożytku publicznego; – wspólnoty mieszkaniowe; – spółdzielnie mieszkaniowe; – towarzystwa budownictwa społecznego; – mieszkańcy;
Promocja i szersze wykorzystanie formy konsultacji społecznych, w tym w zakresie zaangażowania mieszkańców i innych podmiotów w opracowanie wspólnej koncepcji rozwoju turystyki, wykorzystania odnawialnych źródeł energii	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; 	<ul style="list-style-type: none"> – mieszkańcy; – organizacje pożytku publicznego; – wspólnoty mieszkaniowe; – spółdzielnie mieszkaniowe; – towarzystwa budownictwa społecznego;
Rozwój oferty aktywnych i twórczych form spędzania wolnego czasu w oparciu o zasoby wykorzystywane na potrzeby rozwoju turystyki	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; 	<ul style="list-style-type: none"> – mieszkańcy; – LGD;
Wspieranie i aktywizacja organizacji pożytku publicznego, w tym poprzez realizację projektów partnerskich	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody; – organizacje pożytku publicznego; 	
Wpieranie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – PCPR; – organizacje pożytku publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody;
Promocja i upowszechnienie wolontariatu	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; – PCPR; 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ciepłowody;

			– organizacje pożytku publicznego;
Rozwój kompetencji w zakresie współpracy samorządu i przedsiębiorców	4.2.		– Gmina Ciepłowody; – regionalne instytucje otoczenia biznesu;
Rozwój współpracy Gminy Ciepłowody z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, sektorem przedsiębiorstw i organizacji pozarządowej (w tym w formie partnerstwa publiczno-prywatnego i partnerstwa publiczno-społecznego) oraz współpracy zagranicznej	4.2.		– Gmina Ciepłowody;
Opracowanie i wydanie multimedialnego i mobilnego informatora Gminy i/ lub regionu promującego zasoby środowiska naturalnego, energii odnawialnej, turystyki, mieszkalnictwa	4.3.		– Gmina Ciepłowody; – LGD; – organizacje pożytku publicznego;
Uczestnictwo w działaniach promocyjnych realizowanych przez instytucje regionalne i krajowe	4.3.		– Gmina Ciepłowody; – LGD; – organizacje pożytku publicznego;

Źródło: Opracowanie własne.

5. Opis finansowania

Najważniejszym źródłem finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS i Funduszu Spójności). Ponadto w finansowaniu działań SRGC 2015-2020 niezbędne będzie zaangażowanie prywatnych środków, w tym pochodzących z bezzwrotnych i zwrotnych funduszy oraz rozwój instrumentów finansowych opartych na partnerstwie publiczno-prywatnym i partnerstwie publiczno-społecznym. Źródła finansowania SRGC 2015-2020:

1. Środki własne Gminy Ciepłowody.
2. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki finansowe transferowane w ramach Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
 - środki finansowe z Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Mechanizmu Norweskiego;
 - inne zagraniczne środki finansowe;
 - krajowe środki finansowe, w tym m.in. Narodowego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz innych agencji rządowych;
 - inne źródła finansowania.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
 - leasing finansowy;
 - inne.

6. Spójność strategii

6.1. Krajowe dokumenty strategiczne

6.1.1. Strategia Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

6.1.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)⁶

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących wyzwań: sytuacja demograficzna; wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy; odpowiedni potencjał infrastruktury; solidarność i spójność regionalna; poprawa spójności społecznej; sprawne państwo oraz wzrost kapitału społecznego. Tym samym wdrażanie założeń SRGC 2015-2020 przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, w tym przede wszystkim dotkniętych niekorzystnymi zjawiskami ekonomiczno-społecznymi.

6.1.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)⁷

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo – poprzez wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny, działań prowadzących do rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych.
2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka – poprzez rozwój kapitału ludzkiego; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i środowiska; wzrost wydajności i zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz silniejsze wykorzystanie technologii cyfrowych.

⁶ Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

⁷ Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna – poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.

Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 roku umożliwia wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu⁸. Założenia te w pełni realizuje SRGC 2015-2020.

6.1.4. Krajowy Program Reform

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform na poziomie: celu w zakresie zatrudnienia; celu energetycznego, celu w zakresie edukacji oraz celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Realizacja SRGC 2015-2020 przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesienia jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

6.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)⁹

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie na poziomie realizacji polityki regionalnej wspierającej konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju w ramach takich obszarów strategicznych jak:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów – Konkurencyjność poprzez rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich; zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej; wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego; tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych; ukierunkowanie na poprawę jakości życia, budowanie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych – Spójność poprzez restrukturyzację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, poprawianie dostępu do usług publicznych i zwiększanie ich jakości, zwiększanie dostępu do e-usług; przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego i wzrost integracji społecznej.
3. Tworzenie warunków dla skuteczniejszej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie – Sprawność poprzez wzmocnienie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach; lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych; budowanie

⁸ *Inwestowanie w przyszłość Europy, Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010 r., ISBN 978-92-79-17791-0, doi: 10.2776/26602

⁹ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, 13 lipca 2010r.

kapitału społecznego przez sieci współpracy między uczestnikami życia społeczno-gospodarczego.

6.2. Regionalne dokumenty strategiczne

6.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 na poziomie¹⁰:

1. Harmonii gospodarczej w wymiarze innowacji, pracy i biznesu, nauki, zdrowia i przedsiębiorczości poprzez wspierania instytucji otoczenia biznesu; wspieranie aktywności gospodarczej; wspieranie rozwoju MMŚP; promowanie i efektywne wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć gospodarczych; promowanie produktów regionalnych i ich marketing; promowanie współpracy gospodarczej; dążenie do rozszerzania współpracy sektorowej i międzysektorowej; wspieranie zmian postaw mieszkańców regionu ukierunkowanych na przedsiębiorczość; wspieranie rozwoju potencjału turystycznego.
2. Harmonii przestrzennej w wymiarze administracyjnym, transportowym, bezpieczeństwa, osiedleńczym i środowiskowym poprzez przeciwdziałanie degradacji obszarów zagrożonych marginalizacją; kształtowanie układów komunikacyjnych sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu; wspieranie inwestycji infrastrukturalnych związanych z udostępnieniem terenów pod zabudowę mieszkaniową; poprawę ładu przestrzennego, rewitalizację obszarów zdegradowanych i ochrona dziedzictwa kulturowego; poprawę jakości powietrza atmosferycznego; poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów komunalnych i przemysłowych na środowisko; podniesienie jakości gleb zdegradowanych i zrekultywowanych; ochronę zasobów naturalnych poprzez ich racjonalne wykorzystanie oraz propagowanie wiedzy ekologicznej; promowanie wykorzystania źródeł energii odnawialnej; budowa i modernizacja systemów grzewczych oraz alternatywnych źródeł ciepła.
3. Harmonii społecznej w wymiarze demograficznym, obywatelskim, edukacyjnym, kulturowym, czasu wolnego, opieki społecznej, zdrowotnym poprzez integrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury; poprawę jakości i efektywności systemu edukacji i badań naukowych; stałe podnoszenie stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców województwa; aktywną politykę rynku pracy oraz wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich poprzez promocję samozatrudnienia oraz zwiększanie dostępu do zatrudnienia.

¹⁰ Spójność poszczególnymi działaniami SRWD 2020.

6.2.1. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020 na poziomie:

1. Celu strategicznego 1. Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy, w tym poprzez wspieranie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, także wśród dzieci i młodzieży.
2. Celu strategicznego 2. Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych poprzez informowanie przedsiębiorstw o formach wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji.

6.3. Programy Operacyjne

6.3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2015-2020.

Tabela 5 Spójność SRGC 2015-2020 ze Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020

Obszar strategiczny SRGC 2015-2020	Pole operacyjne SRGC 2015-2020	RPO WD 2020	
Środowisko i zasoby	Kwalifikowana turystyka aktywna	– Oś priorytetowa Środowisko i zasoby	4
	Kwalifikowana turystyka kulturowa i poznawcza	– Oś priorytetowa Środowisko i zasoby	4
	Gospodarka niskoemisyjna	– Oś priorytetowa Gospodarka niskoemisyjna	3
	Odnawialne źródła energii	– Oś priorytetowa Gospodarka niskoemisyjna	3
Konkurencyjne rolnictwo, przedsiębiorczość i zatrudnienie	Rolnictwo		
	Przedsiębiorczość	– Oś priorytetowa Przedsiębiorstwa i innowacje	1
	Zatrudnienie	– Oś priorytetowa Przedsiębiorstwa i innowacje – Oś priorytetowa 8 Rynek pracy	1
Wysoka jakość infrastruktury i usług	Spójność i dostępność komunikacyjna	– Oś priorytetowa 5 Transport – Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej	6
	Rewitalizacja	– Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności	6

		społecznej	
	Edukacja	– Oś priorytetowa 7 Infrastruktura edukacyjna	
		– Oś priorytetowa 10 Edukacja	
	Opieka społeczna	– Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej	
		– Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne	
	Infrastruktura ochrony środowiska	– Oś priorytetowa 4 Środowisko i zasoby	
	Mieszkalnictwo	– Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej	
	E-usługi	– Oś priorytetowa 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	
	Ochrona zdrowia	– Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej	
		– Oś priorytetowa 8 Rynek pracy	
		– Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne	
	Bezpieczeństwo publiczne	– Oś priorytetowa 4 Środowisko i zasoby	
	Doskonalenie kadr administracji publicznej	–	
	Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna		
		– Oś priorytetowa 4 Środowisko i zasoby	
Aktywność, współpraca, promocja	Aktywizacja mieszkańców i organizacji pożytku publicznego	– Oś priorytetowa 8 Rynek pracy	
		– Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne	
		– Oś priorytetowa 10 Edukacja	
	Promocja Gminy Ciepłowody i zasobów		

Źródło: Opracowanie własne.

6.3.2 Inne programy operacyjne

Strategia Rozwoju Gminy Ciepłowody na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji programów operacyjnych o zasięgu krajowym i europejskim, takich jak Program Polska Cyfrowa 2014-2020; Program Wiedza Edukacja Rozwój; Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Program Inteligentny Rozwój oraz Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020. Nie wszystkie z w/w

programów operacyjnych otwierają możliwości pozyskiwania środków dla samorządu gminnego, ale spójność SRGC 2015-2020 umożliwia aplikowanie o środki finansowe innym podmiotom, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do rozwoju obszaru.

7. Monitoring i ewaluacja

7.1. Cel procedury

Niniejsza procedura ma na celu określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji SRGC 2015-2020. Opisuje ona schemat i tryb postępowania, wskazuje narzędzia monitoringu i ewaluacji oraz sposób pozyskiwania za ich pomocą danych, wprowadza zestaw wskaźników monitorowania, a także określa strukturę organizacyjną wraz z podziałem obowiązków pomiędzy uczestników procesu i harmonogramem pracy. Dzięki tak skonstruowanej procedurze, założenia uwzględnione w SRGC 2015-2020 zostaną zrealizowane w formie ciągłego i dynamicznego procesu.

7.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Integralną częścią SRGC 2015-2020 jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii i opracowywania, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów¹¹.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach strategii zadań oraz samej strategii, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań i strategii z wcześniej zatwierdzonymi jej założeniami i celami. Terminem ewaluacja nazywamy natomiast ocenę realizacji strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie¹².

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację danej strategii. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych¹³.

Podobieństw między monitorowaniem a ewaluacją należy dopatrywać się w tym, że jeden i drugi proces bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki. Podstawową różnicą jest to,

¹¹ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski — nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 17–18.

¹² „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, dostęp online: www.poradnik.ngo.pl/x/619933 [2014-03-20].

¹³ Tamże

że monitoring jest narzucony i obowiązkowy. Ponadto jest to proces współbieżny z harmonogramem. Ewaluacja natomiast może występować punktowo, w postaci: ex ante – oceny szacunkowej przed rozpoczęciem realizacji, mid term – przeprowadzenia nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji oraz ex post – pełnej, przeprowadzanej najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji.

Krótkie porównanie procesu monitoringu z ewaluacją przedstawia się w następujący sposób¹⁴:

- monitorowanie:
 - rejestrowanie postępów z prowadzonych działań;
 - bieżące weryfikowanie zarówno tempa, jak i kierunku, w którym zmierza strategia;
- ewaluacja – szersze spojrzenie na strategię oraz sposób jej realizacji; zidentyfikowanie i ocena:
 - celów przedsięwzięcia;
 - sposobów realizacji, zamierzonych i niezamierzonych efektów wybiegających poza czas i miejsce wdrażania strategii.

Tabela 6 Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Pytania	Monitoring	Ewaluacja
Czym jest?	<ul style="list-style-type: none"> – proces zbierania informacji - systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy strategia przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągnąć zamierzone produkty i rezultaty?; – monitoring wykonywany jest w trakcie realizacji strategii, bada jej trzy elementy: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty; – osoby odpowiedzialne za monitoring to osoby zarządzające strategią. 	<ul style="list-style-type: none"> – proces ciągły, systematyczne badanie wybranych elementów strategii; – odpowiada na pytanie: czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało nam się je osiągnąć?; – ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie strategii lub po całościowej realizacji strategii; – osoby odpowiedzialne za ewaluację to osoby zarządzające strategią (przy ewaluacji wewnętrznej) albo wynajęta instytucja/osoba (przy ewaluacji zewnętrznej).
Czemu służy?	<ul style="list-style-type: none"> – pozwala ocenić postępy prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza strategia; – pozwala także na bieżącą modyfikację działań, harmonogramu i budżetu, aby 	<ul style="list-style-type: none"> – pozwala pomóc w zaplanowaniu kolejnych działań; – dostarcza konkretnej oceny strategii, analizując poszczególne kryteria i precyzując tym samym, jakie elementy strategii trzeba

¹⁴ B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

w razie potrzeby móc dostosować strategię do zmieniających się warunków bądź do aktualnej sytuacji;	usprawnić i jak to zrobić;
– dane pochodzące z monitoringu są podstawą do ich wykorzystania w ewaluacji.	– dostarcza informacji niezbędnych do podjęcia decyzji; – ocenia czy i jak udało się osiągnąć zakładany cel; – dane pochodzące z ewaluacji pomagają w planowaniu kolejnych strategii, a nie stanowią krytycznej oceny naszej pracy.

Źródło: „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, <http://poradnik.ngo.pl/x/619933> [2014-03-20].

7.3. Podstawowe zasady monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są, zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań¹⁵.

Monitoring będzie, zatem skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami¹⁶:

- zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie działań korygujących;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje

¹⁵ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski – nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 19.

¹⁶ Tamże, s. 19

prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyień, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;

- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię, powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych, tak aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

7.4. Narzędzia monitoringowe

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami. Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak i sfera benchmarkingu. Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do GUS-u, urzędu wojewódzkiego, właściwego ministerstwa itp. Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, zaś negatywną ich publikacja z rocznym opóźnieniem. Mając jednakże na uwadze fakt, iż zarządzanie strategiczne jest procesem rozłożonym w czasie, należy uznać źródło GUS-u jako cenny materiał do globalnej oceny podjętych działań. Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiągniętych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, gdyż benchmarking jest swojego rodzaju badaniem porównawczym polegającym na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną

jednostkę z tymi preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki z zakresu benchmarkingu, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

7.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań

Dla prowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu monitoringu strategii wskazane jest powołanie Zespołu roboczego ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju, w którym powinni znaleźć się kierownicy wydziałów/referatów związanych z różnymi dziedzinami życia społeczno-gospodarczego gminy. Koordynatorem prac Zespołu roboczego powinna zostać natomiast osoba znajdująca się na stanowisku, któremu instytucjonalnie powierzono kompetencje nadzorowania wdrażania i monitoringu strategii. Powołując Zespół roboczy ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju należy ustalić tryb działania zgodnie z punktem 7.7. niniejszego rozdziału. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest, aby wszystkie czynności związane z procesem monitoringu strategicznego były wykonywane systematycznie – zgodnie ze specyfiką przyjętych w strategii założeń, a wnioski z ich przeprowadzania były zestawiane corocznie, najlepiej w formie raportu monitoringowego. Tak przygotowane analizy i raporty powinny zostać podane do publicznej wiadomości po pozytywnym zaopiniowaniu przez Wójta Gminy. Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji SRGC 2015-2020 przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Wydział Budownictwa:

Prowadzi systematyczny monitoring i ewaluację zgodnie z zapisami niniejszej procedury zadań ujętych w SRGC 2015-2020, w tym:

- gromadzi informacje o prowadzonych przez inne jednostki Urzędu Gminy oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Ciepłowodzie, działaniach strategicznych;
- sporządza roczną informację o stanie realizacji SRGC 2015-2020 i przedstawia ją Wójtowi Gminy.

Wójt Gminy:

- zatwierdza roczne Raporty o stanie realizacji SRGC 2015-2020;

- prezentuje roczne Raporty o stanie realizacji SRGC 2015-2020 Radzie Gminy Ciepłowody;
- przedstawia do publicznej informacji Raporty o stanie realizacji SRGC 2015-2020;

Rada Gminy Ciepłowody:

- opiniuje projekt uchwały zatwierdzającej SRGC 2015-2020;
- uchwała SRGC 2015-2020.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji strategii i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w strategii;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Wyniki z corocznych raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza.

7.6. Terminy

Terminy dotyczące przekazywania uczestnikom procesu dokumentów stanowiących narzędzia monitoringu i ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu

Dokument	Częstotliwość opracowywania	Uczestnicy procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji realizacji strategii rozwoju			Podanie informacji do publicznej wiadomości
		Wydział Budownictwa	Wójt	Rada	
raport monitoringowy o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, każdego roku obowiązująca strategii	do kwietnia roku następującego po okresie monitorowania	maj	czerwiec	czerwiec
śródkresowy raport ewaluacyjny	jednorazowo, nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień

o stanie realizacji strategii rozwoju	realizacji strategii				
końcowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień

Źródło: Opracowanie własne.

Z uwagi na prace służb statystycznych i częstotliwość ukazywania się wyników, monitoring strategii odbywa się w trybie rocznym, uwzględniającym opóźnienie wynikające z czasu publikacji danych statystycznych, gdzie ostateczny raport z jego przeprowadzenia powinien być upubliczniony w czerwcu każdego następnego roku po okresie monitoringu.

Z kolei w połowie okresu realizacji strategii powinna zostać wykonana analiza celów strategicznych oraz ewaluacja śródkresowa (mid-term), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji. Po zakończeniu okresu trwania strategii rozwoju powinna natomiast nastąpić ewaluacja końcowa (ex-post), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji.

7.7. Szczegółowy opis postępowania

Szczegółowy plan przygotowywania Roczno-raportu monitoringowego o stanie realizacji SRGC 2015-2020 powinien być przedkładany Wójtowi Gminy przy zachowaniu niżej wskazanej ścieżki postępowania.

Tabela 8 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Roczno-raportu monitoringowego

Lp.	Realizator	Opis czynności	Termin
1	Wydział Budownictwa	Występuje o informacje dotyczące realizacji SRGC 2015-2020. Niezwłocznie dostarczone dane gromadzi i na ich podstawie sporządza roczny <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i>	lutym każdego kolejnego roku obowiązywania Strategii
2	Wydział Budownictwa	Przedstawia roczny <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> Wójtowi Gminy	Pierwsza połowa maja każdego następnego roku obowiązywania Strategii
3	Wójt Gminy	Opiniuje i zatwierdza przedłożony materiał.	Po otrzymaniu <i>Raportu</i> .
4	Wójt Gminy	Prezentuje materiał Radzie Gminy Ciepłowody	Niezwłocznie po zatwierdzeniu raportu
5	Rada Gminy Ciepłowody	Zatwierdza roczny <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> .	Po otrzymaniu uzupełnionego Raportu – jednak nie później niż do końca maja każdego następnego roku

		obowiązania Strategii.
6	Wójt Gminy	Zleca umieszczenie zatwierdzonej wersji Raportu na właściwej stronie internetowej.
		Niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Radę Gminy Ciepłowody jednak nie później niż do końca czerwca każdego następnego roku obowiązania Strategii.

Źródło: Opracowanie własne.

Dla Śródkresowego i Końcowego raportu monitoringowo-ewaluacyjnego o stanie realizacji SRGC 2015-2020 szczegółowy plan postępowania powinien przedstawiać się w analogiczny sposób, z dostosowaniem ram czasowych niniejszej procedury.

7.8. Wskaźniki realizacji strategii

Tabela 9 Zagregowane wskaźniki realizacja SRGC 2015-2020

Obszar strategiczny SRGC 2015-2020	Pole operacyjne SRGC 2015-2020	Wskaźniki produktu [P] i rezultatu [R]
Obszar strategiczny nr 1	Kwalifikowana turystyka aktywna	Liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w zakresie turystyki aktywnej [P]
		Liczba zrealizowanych wydarzeń/ projektów z zakresu turystyki aktywnej [R]
		Długość wybudowanych/ zmodernizowanych/ oznakowanych ścieżek/ szlaków rowerowych i tras turystycznych [P]
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury turystyki [R]
	Kwalifikowana turystyka kulturowa i poznawcza	Liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w zakresie dziedzictwa kulturowego i kultury [P]
		Liczba zrealizowanych wydarzeń/ projektów z zakresu turystyki kulturowej i poznawczej [P]
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w zakresie dziedzictwa kulturowego i kultury [R]
		Liczba osób uczestniczących w zrealizowanych projektach z zakresu turystyki kulturowej i poznawczej [R]
	Gospodarka niskoemisyjna	Liczba projektów zrealizowanych z zakresu gospodarki niskoemisyjnej w obiektach użyteczności publicznej [P]
		Spadek emisji gazów cieplarnianych w wyniku zrealizowanych projektów niskoemisyjnych [R]
	Odnawialne źródła energii	Liczba projektów zrealizowanych z zakresu odnawialnych źródeł energii [P]
		Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE [R]
		Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE [R]
Obszar strategiczny nr 2	Rolnictwo	Liczba zrealizowanych projektów doradczych w zakresie rolnictwa [P]
		Liczba rozwiązań innowacyjnych wdrożonych do praktyki w sektorze rolno spożywczym, będących wynikiem zrealizowanych projektów [R]
		Liczba gospodarstw rolnych, które otrzymały wsparcie [R]
	Przedsiębiorczość	Liczba wdrożonych instrumentów wspierających lokalną przedsiębiorczość [P]

Obszar strategiczny nr 3	Zatrudnienie	Liczba podmiotów gospodarczych, które otrzymały wsparcie w ramach wdrożonych instrumentów wspierających lokalną przedsiębiorczość [R]
		Liczba wdrożonych instrumentów wspierających zatrudnienie i rynek pracy [P]
		Liczba osób uczestniczących w programach zatrudnienia [P]
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu zatrudnienia [R]
		Liczba osób, które rozpoczęły prowadzenie działalności gospodarczej [R]
	Spójność i dostępność komunikacyjna	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu infrastruktury drogowej [P]
		Całkowita długość nowych dróg [R]
		Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [R]
	Rewitalizacja	Liczba projektów rewitalizacyjnych zrealizowanych na terenie Gminy [P]
		Liczba osób wspartych w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych [R]
	Edukacja	Liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w jednostkach edukacyjnych [P]
		Liczba zakupionego sprzętu badawczo-laboratoryjnego, multimedialnego, TiK dla jednostek edukacyjnych [P]
		Liczba uczniów korzystających ze wspartej infrastruktury i zakupionego wyposażenia [R]
		Liczba zrealizowanych projektów edukacyjnych [P]
		Liczba uczniów uczestniczących w zrealizowanych projektach edukacyjnych [R]
Liczba nauczycieli uczestniczących w zrealizowanych projektach edukacyjnych [R]		
Opieka społeczna	Liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w zakresie opieki społecznej [P]	
	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury opieki społecznej i ochrony zdrowia [R]	
	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie włączenia społecznego [P]	
	Liczba osób uczestniczących w zrealizowanych projektach włączenia społecznego [R]	
	Liczba dzieci i seniorów uczestniczących w zrealizowanych projektach włączenia społecznego [R]	
	Liczba seniorów uczestniczących w zrealizowanych projektach włączenia społecznego [R]	
Infrastruktura ochrony środowiska	Długość wybudowanej/ zmodernizowanej/ sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej [P]	
	Długość wybudowanej/ zmodernizowanej/ sieci wodociągowej [P]	

		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w zakresie ochrony środowiska [R]
Mieszkalnictwo		Liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w zakresie mieszkalnictwa [P]
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w zakresie mieszkalnictwa [R]
E-usługi		Liczba wdrożonych e-usług [P]
		Liczba osób korzystających z wdrożonych e-usług [R]
Doskonalenie kadr administracji publicznej		Liczba zrealizowanych projektów edukacyjnych i szkoleniowych skierowanych do kadr administracji publicznej [P]
		Liczba osób, które wzięły udział w zrealizowanych projektach edukacyjnych i szkoleniowych skierowanych do kadr administracji publicznej [R]
Ochrona zdrowia		Liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych w zakresie opieki społecznej i ochrony zdrowia [P]
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury opieki społecznej i ochrony zdrowia [R]
		Liczba zrealizowanych projektów ochrony zdrowia, w tym profilaktyki, promocji i edukacji w zdrowiu [P]
		Liczba osób uczestniczących w zrealizowanych projektach ochrony zdrowia [R]
		Liczba dzieci uczestniczących w zrealizowanych projektach ochrony zdrowia [R]
		Liczba personelu medycznego uczestniczącego w zrealizowanych projektach ochrony zdrowia [R]
Bezpieczeństwo publiczne		Liczba wdrożonych narzędzi z zakresu bezpieczeństwa publicznego [P]
		Liczba zrealizowanych projektów z zakresu bezpieczeństwa publicznego [P]
		Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej [R]
Obszar strategiczny nr 4	Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna	Liczba projektów partnerskich zrealizowanych z udziałem organizacji pożytku publicznego [P]
		Liczba wdrożonych inicjatyw lokalnych [P]
		Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych [P]
	Aktywizacja mieszkańców i organizacji pożytku publicznego	Liczba projektów skierowanych do mieszkańców [P]
		Liczba organizacji pożytku publicznego uczestniczących w projektach partnerskich [R]
		Liczba mieszkańców, która wzięła udział w konsultacjach społecznych [R]
Promocja Gminy Ciepłowody i		Liczba wdrożonych narzędzi promocji [P]

zasobów

Zasięg wdrożonych narzędzi promocji [R]

Źródło: Opracowanie własne.

Załącznik nr 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza

1. Przestrzeń i środowisko

1.1. Położenie administracyjno-geograficzne

Gmina wiejska Ciepłowody położona jest w przestrzeni administracyjnej powiatu ząbkowickiego, znajdującego się w południowo – wschodniej części województwa dolnośląskiego. Zlokalizowana w północnej części powiatu, graniczy z gminami Ząbkowice Śląskie i Ziębice, a także gminami Kondratowice i Strzelin (obie powiat strzeliński) oraz Niemcza (powiat dzierzoniowski).

Rysunek 6 Położenie gminy Ciepłowody w powiecie ząbkowickim

Źródło: Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny,
http://stat.gov.pl/vademecum/vademecum_dolnoslaskie/portrety_gmin/powiat_zabkowicki/gmina_w_cieplowody.pdf.

Gmina Ciepłowody geograficznie położona jest w obrębie Wzgórz Niemczańsko – Strzelińskich, mezoregionu wchodzącego w skład Przedgórze Sudeckiego. Główne ciek wodne przepływające przez gminę to rzeka Śleza oraz jej dopływ Mała Śleza. Na terenie gminy znajdują się trzy mikroregiony: Wzgórze Szklarskie, Wzgórze Dobrzeńskie, Kotlina Henrykowska:

- Wzgórze Szklarskie – pasmo górskie o długości ok. 8 kilometrów, niewysokie, w większości bezleśne. Wzniesienia nieprzekraczające 400 m n.p.m., opadające w kierunku wschodnim.

Charakteryzują się urozmaiconą rzeźbą terenu o płaskich wierzchołkach wzniesień i średnim nachyleniu zbocza. Krajobraz jest urozmaicony, posiadający walory turystyczne. Najwyższym szczytem jest Siodlasta, o wys. 384 m n.p.m.

- Wzgórza Dobrzeńskie – pasmo gór położone po wschodniej stronie miejscowości Ciepłowody, mające długość ok. 20 kilometrów. Charakteryzuje się niewysokimi wzniesieniami, nieprzekraczającymi 400 m n.p.m. (najwyższy szczyt to Cierniowa Kopa, 384 m. n.p.m.). Wzgórza Dobrzeńskie należą do zlewiska Morza Bałtyckiego; rzeki zbierające wodę ze zboczy to Mała Ślęza i Żelowicka Struga (nie przepływa przez obszar gminy).
- Kotlina Henrykowska – położona jest w obszarze chronionego krajobrazu i charakteryzuje się niewysokimi wzniesieniami (najwyższy punkt jest położony na wysokości 339 m. n.p.m., natomiast najniższy 223 m n.p.m.).

1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Gmina Ciepłowody zajmuje 77,5 km², co stanowi 9,6% powierzchni powiatu ząbkowickiego i 0,38% powierzchni województwa dolnośląskiego. Ciepłowody, wraz z gminami Bardo i Złoty Stok, należą do najmniejszych pod względem powierzchni gmin w powiecie. W 2013 roku w gminie żyło 3 111 mieszkańców, najmniej spośród gmin w powiecie ząbkowickim. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 40 os na km². Siedzibą gminy jest miejscowość Ciepłowody, położona w środkowo-zachodniej części gminy. Miejscowość ta, zamieszkała przez 1 080 osób jest również centrum administracyjnym gminy.

Na terenie gminy znajduje się 17 sołectw. W nawiasach podano liczbę mieszkańców, stan na 31.12.2014 r¹⁷: Baldwinowice (90), Brochocin (76), Cienkowice (85), Ciepłowody (1080), Czesławice (56), Dobrzeńce (225), Jakubów (53), Janówka (122), Karczowice (46), Kobyla Głowa (116), Koźmice (130), Muszkowice (203), Piotrowice Polskie (130), Stary Henryków (313), Targowica (169), Tomice (52), Wilamowice (122).

1.3. Opis wykorzystania terenów i zasobów naturalnych

Grunty zajmują 87% powierzchni gminy Ciepłowody. Ponad 87,8% stanowią użytki rolne w dobrej kulturze. Gmina Ciepłowody jest gminą o wyraźnie rolniczym charakterze, na której obszarze występują bardzo dobrej jakości gleby, zaliczane do I i II klasy gruntów ornych. Wyjątkiem są okolice Wzgórz Szklarskich, gdzie występują gleby III klasy. Najważniejszym zasobem gminy w tym zakresie są gleby lessowe. Gmina posiada bardzo dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej. Grunty klas I – III zajmują ponad 70% powierzchni gminy. Około 4,3% powierzchni gminy stanowią pastwiska.

Tabela 10 Struktura użytkowania gruntów w gminie Ciepłowody (stan na 2010 r.)

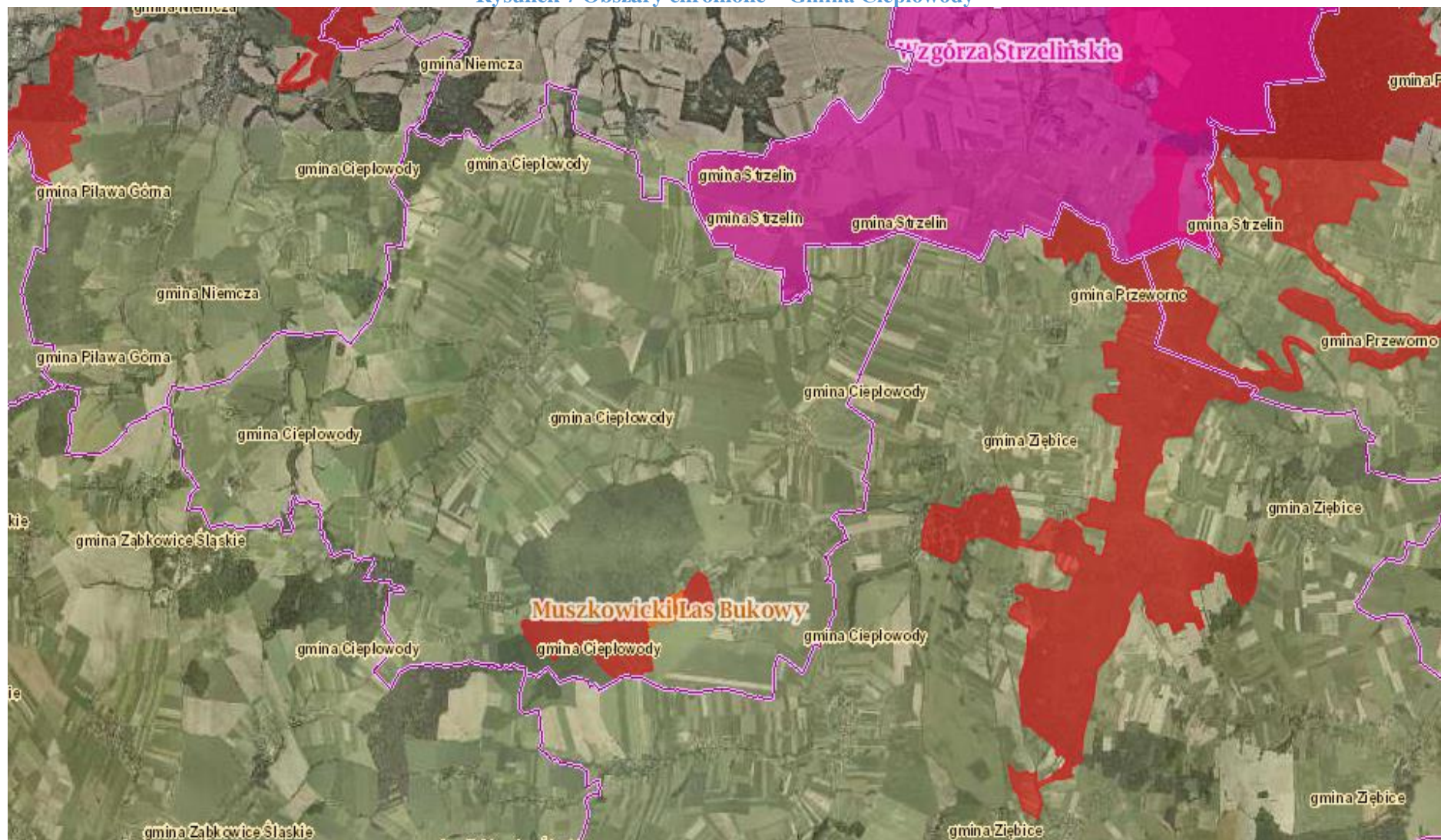
¹⁷ Zasoby informacyjne Gminy Ciepłowody, Gmina Ciepłowody, <http://www.cieplowody.pl/>.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
użytki rolne ogółem:	4 796,1	94,8%
użytki rolne w dobrej kulturze	4 767,8	94,2%
pod zasiewami	4 444,5	87,8%
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	8,2	0,2%
uprawy trwałe	10,5	0,2%
sady ogółem	10,5	0,2%
ogrody przydomowe	3,9	0,1%
łąki trwałe	81,3	1,6%
pastwiska trwałe	219,4	4,3%
pozostałe użytki rolne	28,3	0,6%
lasy i grunty leśne	53,6	1,1%
pozostałe grunty	212,1	4,2%
Suma	5 061,8	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

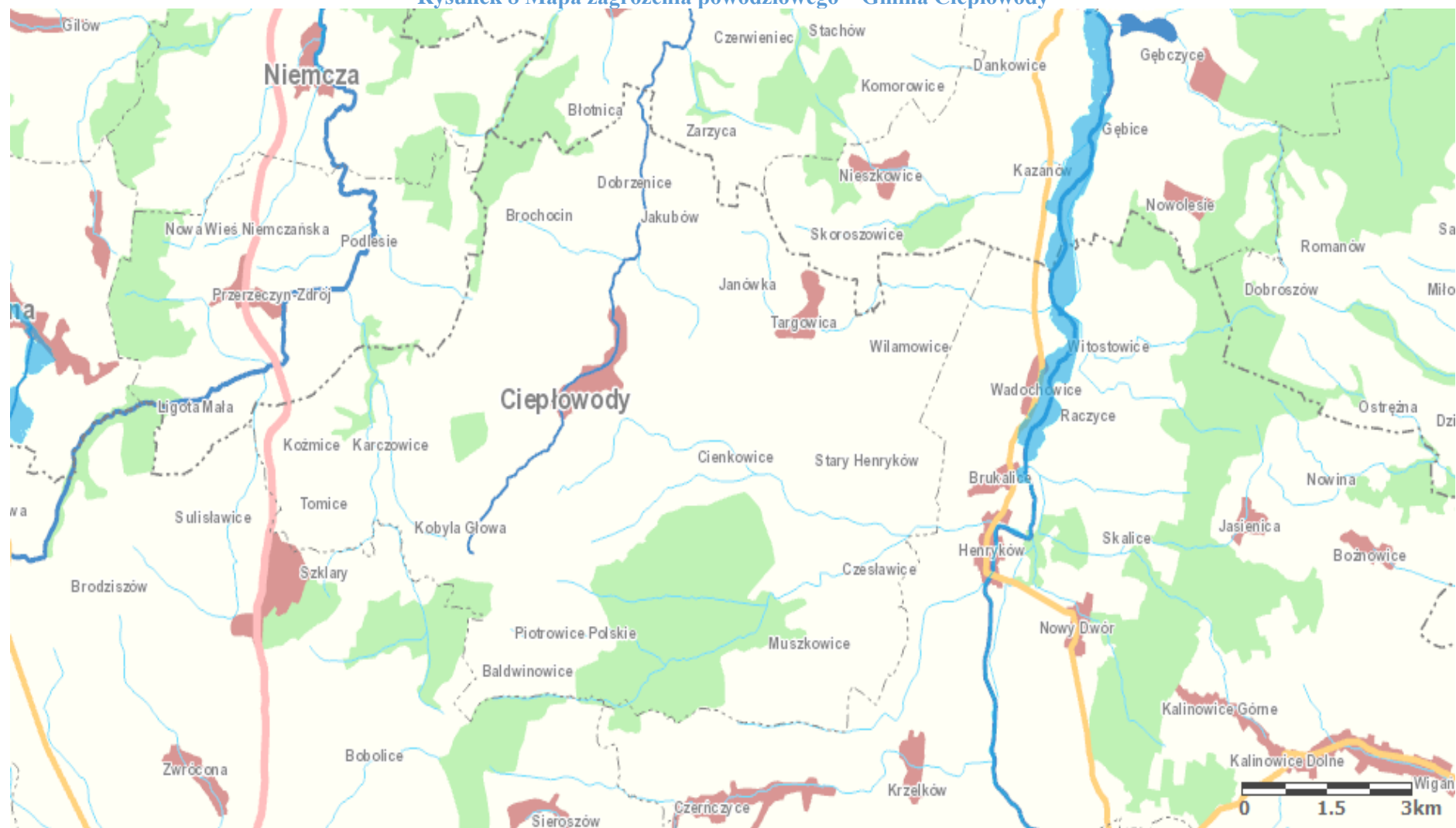
Gmina Ciepłowody charakteryzuje się walorami przyrodniczymi, które stanowią o bogactwie jej zasobów naturalnych. Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody Muszkowicki Las Bukowy, chroniący fragment lasu bukowego o cechach zespołu naturalnego, grad dębowo-grabowy oraz bogatą florę runa leśnego. Rezerwat znajduje się ok. 10 km na zachód od miejscowości Henryków i wchodzi w skład obszaru Natura 2000 (Muszkowicki Las Bukowy PLH20068, SOO) a także Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie. Na terenie rezerwatu znajduje się 20 gatunków drzew i ok. 80 gatunków roślin, w tym rzadkie okazy: skrzyp olbrzymi, śnieżyca wiosenna, gajowiec żółty, marzanka wonna, jaskier kosmaty i in. Stary drzewostan sprzyja gnieźdzeniu się rzadkich gatunków ptaków. W rezerwacie występuje też bogata fauna bezkręgowców, w tym ślimak obrzeżony, zagrożony wyginięciem. Część gminy położona jest w obszarze górniczych zasobów wód leczniczych uzdrowiska Przerzeczyn Zdrój. Istnieje prawdopodobieństwo występowania wód termalnych na terenie gminy, na relatywnie niedużej głębokości. Gmina nie znajduje się na terenach zagrożonych powodziowo.

Rysunek 7 Obszary chronione – Gmina Ciepłowody

Źródło: Obszary chronione, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>.

Rysunek 8 Mapa zagrożenia powodziowego – Gmina Ciepłowody

Źródło: Mapy zagrożenia powodziowego, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, <http://mapy.isok.gov.pl>.

Klimat gminy charakteryzuje się średnimi temperaturami rzędu 8 st. C. Występują fluktuacje w klimacie lokalnym pomiędzy poszczególnymi obszarami gminy. Charakterystyczną cechą obszaru są silne wiatry, wykorzystywane również jako źródło energii odnawialnej (fermy wiatrowe).

Na obszarze gminy występują złoża surowców mineralnych, takich jak nikiel, magnezyt a także bazalt.

1.4. Opis zasobów kulturowych

Historia gminy Ciepłowody sięga XII wieku, kiedy to po raz pierwszy wieś Ciepłowody wymieniona była w tzw. Księdze Henrykowskiej. Gmina położona jest na obszarze najstarszych osad słowiańskich na Dolnym Śląsku, co przekłada się na dużą ilość stanowisk archeologicznych oraz cmentarzysk. Nazwa gminy związana jest ze znanego od XIII wieku ciepłego źródła wody mineralnej.

Od 1280 r. wieś była posiadłością rycerską, początkowo w rękach polskich rycerzy m.in. Jana Ciekło – kanclerza księcia ziębickiego Bolka II i wójta Ząbkowic, później zniemczonych rodów śląskich: Reibnitzów, Seidlitzów, Schreyvogłów, Schweinischenów. Już w XII w. istniał tutaj gródek o konstrukcji drewniano – ziemnej, który w XIV i XVI w. przebudowano w murowany zamek rycerski otoczony fosą i wałami ziemnymi, istniejący w formie ruiny do dzisiaj. Wsie leżące w zachodniej części gminy: Muszkowice, Stary Henryków, Wilamowice, Cienkowice, Czesławice, Piotrowice Polskie i Baldwinowice były już od średniowiecza do 1810 r. posiadłością klasztoru cystersów w Henrykowie. Po sekularyzacji dóbr klasztornych weszły w skład klucza majątków należących do Marianny Wilhelminy Orańskiej, a później książąt sasko - weimarskich.

W 1906 r. uruchomiono na terenie gminy linię kolejową - tzw. Ząbkowicką Kolejkę Powiatową, łączącą Ząbkowice Śl. z Ciepłowodami, która w Ciepłowodach miała swoją stację węzłową i połączenie z Henrykowem i z Kondratowicami. Kolejka przyczyniła się do rozwoju gospodarczego gminy. Najważniejsze zabytki gminy:

- zespół kościelny, zespół zamkowy i oficyna podworska w Ciepłowodach;
- zespoły pałacowe w Karczowicach, Koźmicach i Tomicach;
- zespoły kościelne w Dobrzenicach, Starym Henrykowie;
- park zamkowy w Ciepłowodach;
- parki zamkowe w Karczowicach, Kobylej Głowie, Koźmicach i Tomicach.

Z uwagi na walory przyrodnicze, gmina Ciepłowody posiada potencjał do turystyki weekendowej. W gminie znajdują się pozostałości najstarszych na terenie Dolnego Śląska osad kultur słowiańskich i wcześniejszych, stąd liczne stanowiska archeologiczne. Na terenie funkcjonuje gospodarstwo agroturystyczne „Lavender”, ofertujące oprócz noclegów różne atrakcje, takie jak warsztaty kulturowe i sportowe, camping i wycieczki rowerowe.

2. Sfera społeczna

2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Gmina Ciepłowody na koniec 2013 roku zamieszkiwana była przez 3 111 osób, z czego 1 559 stanowiły kobiety (50,1%). Liczba ludności gminy stanowi 4,6% populacji powiatu ząbkowickiego. W latach 2009 – 2013 zauważalny jest wzrost liczby ludności, z wartością szczytową w roku 2010, wynoszącą 3 137 osób. Gmina Ciepłowody charakteryzuje się najmniejszą gęstością zaludnienia (40 os./km²) na tle powiatu ząbkowickiego (85 os. na km²) województwa dolnośląskiego (146 os. na km²) a także kraju (123 os. na km²).

Tabela 11 Liczba ludności w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
kobiety	1575	1585	1574	1573	1559
mężczyźni	1525	1552	1547	1552	1552
Suma	3100	3137	3121	3125	3111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Saldo migracji wewnętrznych jest ujemne (-7 w roku 2013), zauważalne jest jednak zmniejszenie jego wartości na przestrzeni lat 2009 – 2013. W danych statystycznych nie zanotowano migracji zagranicznych.

Tabela 12 Saldo migracji w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
saldo migracji wewnętrznych	-12	-17	-14	-8	-7
saldo migracji zagranicznych	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Przyrost naturalny w gminie Ciepłowody w ostatnich czterech latach wykazuje tendencję ujemną, o zróżnicowanej skali w zależności od roku. Najniższy poziom odnotowany został w roku w 2010 (-9). Ujemny przyrost naturalny jest zjawiskiem zauważalnym również na poziomie powiatu ząbkowickiego, województwa oraz kraju.

W roku 2013, podobnie jak w roku poprzednim, w gminie urodziło 26 osób. Wartość ta jest niższa niż dla roku 2009 o 15 osób. W analizie wskaźnika urodzeń żywych na 1 000 osób zauważalny jest wyraźny spadek w roku 2013 w stosunku do 2009 – 4,7. Wskaźnik ten dla gminy jest korzystniejszy niż dla powiatu ząbkowickiego (0,3 punktu w roku 2013), jednak niższy niż dla województwa i kraju o odpowiednio, 0,5 i 1,2 pkt.

Tabela 13 Przyrost naturalny w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
przyrost naturalny	2	-9	-2	-1	-7
urodzenia żywe	41	29	31	26	26

urodzenia żywe na 1000 os.	13,1	9,2	9,9	8,3	8,4
----------------------------	------	-----	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Struktura wiekowa w gminie Ciepłowody odpowiada charakterystyce zauważalnej w powiecie ząbkowickim, w województwie dolnośląskim oraz w Polsce. Dominuje grupa osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata), która w roku 2013 stanowiła 66,4% udziału ludności w gminie (2 165 osób). Wartość wskaźnika jest o 2,1 i 2,2 punktu procentowego większa, niż średnia dla, odpowiednio: powiatu ząbkowickiego i województwa dolnośląskiego. Wyraźnie zauważalny jest wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, rzędu 1,1% w latach 2009 – 2013, co świadczy o „starzeniu” się społeczeństwa w gminie. Dynamika tego procesu jest jednak niższa niż dostrzegana w tym samym okresie czasu na poziomie powiatowym oraz wojewódzkim – o 1,2 punktu procentowego. Niepokojącym jest zauważalna dynamika spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – 1,6 punktu procentowego w badanych latach, przy spadku rzędu 0,6% dla powiatu i 1,2% na poziomie województwa.

Tabela 14 Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
wiek przedprodukcyjny	462	467	459	452	441
wiek produkcyjny	2171	2199	2186	2184	2165
wiek poprodukcyjny	467	471	476	489	505

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 15 Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w gm. Ciepłowody w latach 2009–2013 [procent]

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
wiek przedprodukcyjny	19%	18,5%	18,1%	17,5%	17,4%
wiek produkcyjny	65,9%	66,5%	66,6%	66,8%	66,4%
wiek poprodukcyjny	15,1%	15%	15,3%	15,6%	16,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, zwiększał się na przestrzeni lat 2009 – 2013, w ostatnim badanym roku wynosząc 24,4. Gmina Ciepłowody charakteryzuje się jednak korzystniejszą wartością wskaźnika obciążenia demograficznego od średniej dla powiatu ząbkowickiego, wynoszącej 29,7 jak i od województwa dolnośląskiego oraz Polski – odpowiednio 29,6 i 29.

Tabela 16 Wskaźnik dot. obciążenia demograficznego w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

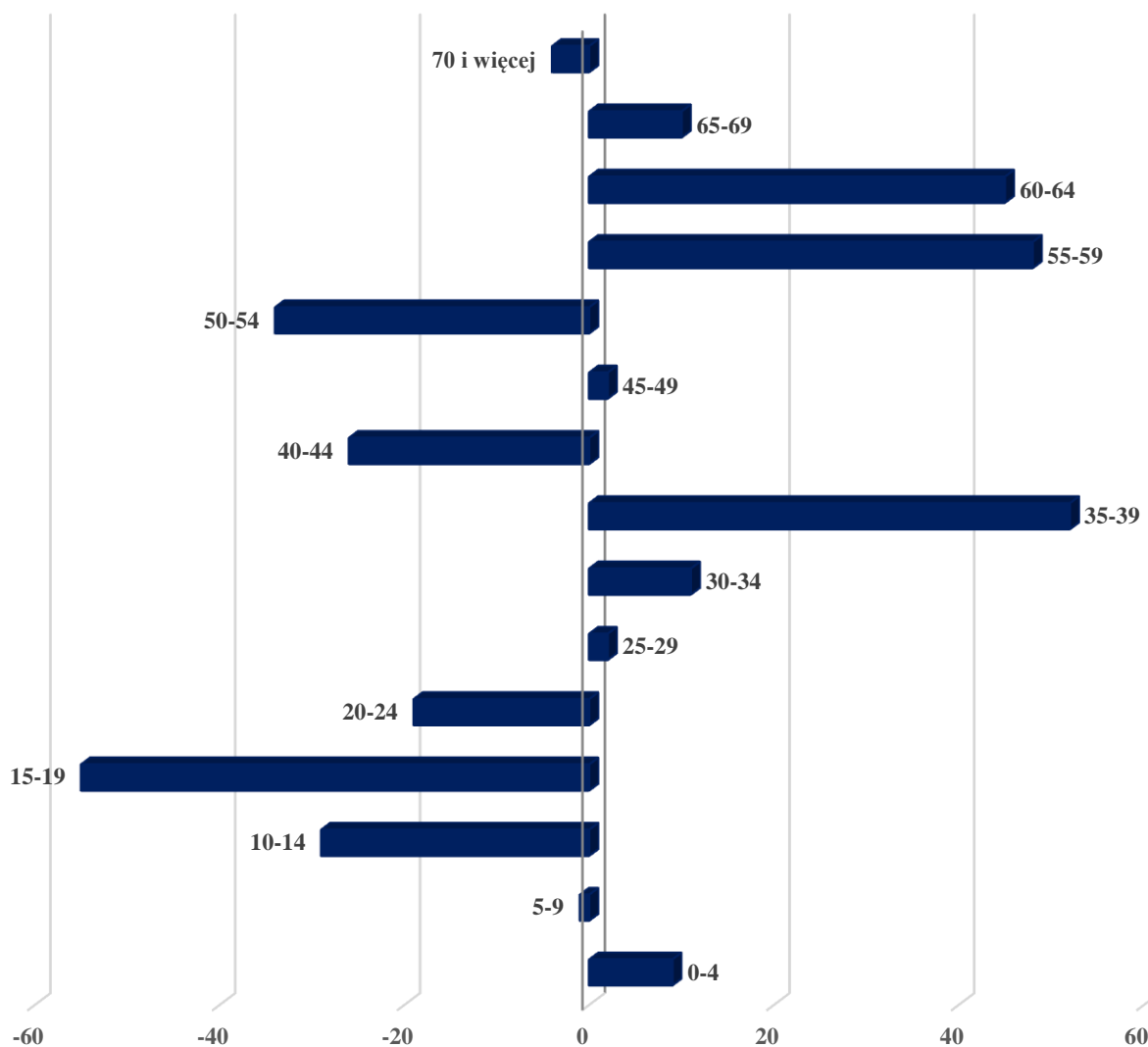
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
wskaźnik obciążenia demograficznego	22,8	22,6	22,9	23,4	24,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W celu analizy zmian zachodzących w poszczególnych grupach wiekowych, zastosowano metodę różnicową, pozwalającą na określenie trendów w ruchach wielkości populacji w dokładnych

przedziałach wiekowych. Analiza wskazuje na silny wzrostowy trend w grupach wiekowych 35-39 lat oraz 55-64 lata. Natomiast największy spadek zauważa się wśród ludzi młodych, w latach 10-24 a także w grupach wiekowych 40-44 oraz 50-54.

Wykres 1 Zmiany liczebności populacji według grup wieku w gm. Ciepłowody w latach 2009 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

2.2. Struktura organizacji pozarządowych

W ogólnopolskiej bazie organizacji pozarządowych, w gminie Ciepłowody figuruje sześć organizacji pozarządowych:

Tabela 17 Organizacje zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym

Nazwa	Miejscowość	OPP ¹⁸
-------	-------------	-------------------

¹⁸ OPP – organizacja pożytku publicznego.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ciepłowodach Gminny Ośrodek Zdrowia	Ciepłowody	Nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrzenicach	Dobrzenice	Nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Ciepłowodach	Ciepłowody	Nie
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Starego Henrykowa	Stary Henryków	Nie
Stowarzyszenie Rodziców „Dla Naszych Dzieci” Przy Zespole Szkół Samorządowych w Ciepłowodach	Ciepłowody	Tak
Ludowy Klub Sportowy „Ślęza-Maxbud” - Ciepłowody	Ciepłowody	Nie
Stowarzyszenie „T.O.U.R. Aktywni – Ciepłowody”	Ciepłowody	Nie

Zródło: Opracowanie własne: KRS - Krajowy Rejestr Sądowy, Ministerstwo Sprawiedliwości
<https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t>.

Działalność organizacji pozarządowych koncentruje się głównie na wspieraniu i upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu, pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą oraz ratownictwie i ochronie ludności oraz wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych.

W miejscowości Stary Henryków istnieje Stowarzyszenie *Na Rzecz Rozwoju i Promocji Starego Henrykowa*, stawiające sobie na cel działania wspierające rozwój miejscowości i promocję jej walorów kulturowych, w tym działań oświatowych, kulturalnych, artystycznych, sportowych, rekreacyjnych a także poprawę jakości życia mieszkańców. W gminie działają również dwie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Ciepłowody i Dobrzenice.

Istniejące organizacje pozarządowe nie wykazują się dużą aktywnością – podmioty te niechętnie biorą udział w konsultacjach społecznych, nawet tak istotnych dokumentów jak „Roczny program współpracy gminy Ciepłowody z organizacjami pozarządowymi¹⁹”.

3. Sfera gospodarcza

3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

W gminie na koniec 2013 roku aktywnych było 207 podmiotów gospodarczych. W ostatnim pięcioleciu dostrzega się stopniowy wzrost liczby przedsiębiorstw w gminie, dynamiczny w latach 2009-2012, jednak z wyraźnym osłabieniem stopy wzrostu w dwóch ostatnich latach. Ogółem w badanych latach nastąpił wzrost o ok. 23%.

¹⁹ W konsultacjach Programu na rok 2015 nie wzięła udziału ani jedna organizacja;
<http://cieplowody.bip.gmina.pl/upload/organizacje%20pozarzadowe1.pdf>.

Tabela 18 Podmioty gospodarcze wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Ciepłowody

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	16	15	21	22
przemysł i budownictwo	46	51	61	63	66
pozostała działalność	108	120	121	121	119
Suma	168	187	197	205	207

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują przedsiębiorstwa należące do tzw. pozostałej działalności gospodarczej, działające w sektorze usług – 57,5% podmiotów ogółem. Budownictwem i przemysłem trudni się 31,9% przedsiębiorstw. Działalność rolniczą prowadzi 10,6% podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

Tabela 19 Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w gminie Ciepłowody w 2013 r.

Wyszczególnienie	Liczba jednostek gospodarczych
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22
przemysł i budownictwo	66
pozostała działalność	119
Suma	207

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 20 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 w gminie Ciepłowody w 2013 r.

Sekcje i działy według PKD 2007	Wartość
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	20
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
Sekcja F – Budownictwo	45
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	52
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	8
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1
Sekcja J – Informacja i komunikacja	2
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	9
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4
Sekcja P – Edukacja	6

Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	7
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Suma	207

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

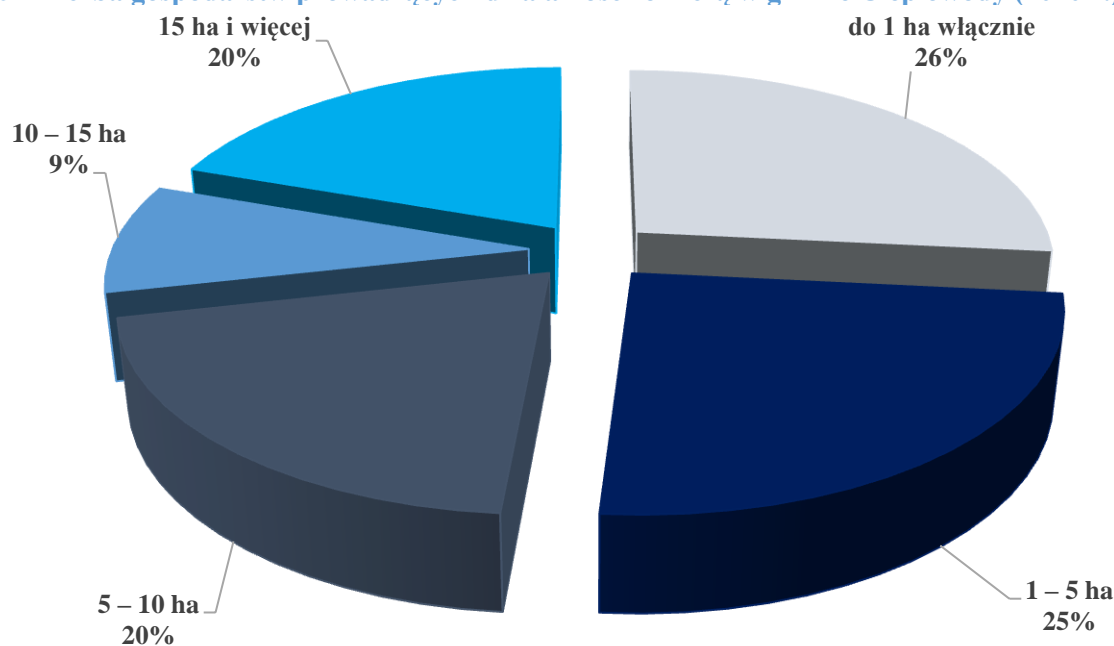
Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, w gminie istniało 403 gospodarstwa rolne, z czego 316 (78,4%) prowadziło działalność rolniczą. Większość gospodarstw w gminie cechuje się małą powierzchnią, od 1 do 10 ha (71,6%), są to więc głównie gospodarstwa, z których dochód przeznaczany jest na bieżące utrzymanie gospodarstwa domowego, z małą skalą planowania rozwoju inwestycyjnego.

Tabela 21 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Ciepłowody (2010 r.)

Grupy obszarowe	Liczba gospodarstw	Procent gospodarstw
do 1 ha włącznie	84	26,6%
1 – 5 ha	78	24,7%
5 – 10 ha	64	20,3%
10 – 15 ha	28	8,9%
15 ha i więcej	62	19,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 2 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Ciepłowody (2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Grunty orne zajmują łącznie powierzchnię 5 703 ha. W strukturze produkcji rolnej dominują gospodarstwa uprawiające zboża (2 796 ha), w tym pszenicę ozimą (1 629 ha), uprawy przemysłowe (1 324 ha) oraz rzepak (1 201 ha). Nieco mniej gospodarzy uprawia kukurydzę na ziarno (845 ha) oraz jęczmień jary (238 ha).

W produkcji zwierzęcej dominuje drób (łącznie 233 gospodarstwa). Pogłowie pozostałych zwierząt gospodarskich rozłożone jest równomiernie, pod względem liczby gospodarstw zajmujących się tym rodzajem produkcji.

Tabela 22 Liczba gospodarstw wg pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Ciepłowody (2010 r.)

Zwierzęta gospodarskie	Liczba gospodarstw	Liczba sztuk
bydło razem	32	1190
krowy razem	28	416
trzoda chlewna razem	34	843
trzoda chlewna lochy	26	87
konie	0	0
drób ogółem razem	117	5368
drób ogółem drób kurzy	116	3870

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

3.2. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach

W roku 2013 w gminie funkcjonowało 207 podmiotów gospodarczych. Większość z nich zalicza się do kategorii mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających do 9 osób. Takich przedsiębiorstw było w gminie działało 202. Pracowników 10 lub więcej zatrudnia tylko pięć firm, w tym jedna to średnie przedsiębiorstwo, z zatrudnieniem powyżej 50 osób.

Tabela 23 Podmioty gospodarcze według liczby pracowników (stan na 2013 r.)

Liczba zatrudnianych pracowników	Liczba jednostek gospodarczych
0–9	202
10–49	4
50-249	1
Suma	207

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Liczba osób pracujących w gminie Ciepłowody systematycznie rośnie, o czym świadczą dane statystyczne z ostatnich pięciu lat. Zauważa się wzrost liczby osób pracujących o 26,6% (49 os.). Na koniec 2013 roku pracowały 233 osoby, z czego 110 stanowiły kobiety. Ogółem na 1 000 ludności w gminie było 75 osób pracujących. Jest to wynik dużo niższy od statystyki w powiecie ząbkowickim (148 os.), województwie dolnośląskim (244) i w kraju (226).

Tabela 24 Pracujący wg płci w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	98	135	122	114	123
kobiety	86	87	88	114	110
Suma	184	222	210	228	233

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Ogółem w gminie na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 270 osób bezrobotnych, z czego 113 stanowiły kobiety. Zauważa się wzrost liczby osób bezrobotnych w latach 2009-2013 o 25 osób, przy czym trend miał charakter zmienny. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniósł w 2013 roku 13,1% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten jest wyższy dla gminy niż dla powiatu ząbkowickiego (12,1%), województwa (8,2%) i Polski (8,8%). Świadczy to niekorzystnie o sytuacji na rynku pracy w gminie.

Tabela 25 Bezrobotni wg płci w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	141	133	124	161	157
kobiety	94	99	91	117	113
Suma	235	232	215	278	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Majątek Gminy Ciepłowody

W skład majątku gminy Ciepłowody w roku 2013 wchodziły grunty komunalne o powierzchni 214,6 ha, z czego 210,1 ha tworzyło gminny zasób nieruchomości. Jednostkom gminnym w trwały zarząd powierzono 2,1 ha gruntów, a w użytkowanie wieczyste 2,4 ha (taką samą powierzchnią gruntów przekazano w użytkowanie osobom fizycznym).

Analiza wskaźników dotyczących dochodów gminy w przeliczeniu na mieszkańca, wskazuje na wahania w rzeczonym obszarze. Najwyższe dochody gmina osiągała w latach 2011 – 3 588,13 zł i 2012 – 3 125,32, z czego w roku 2011 znaczną ich część stanowiły dochody własne – 2 030,48 zł (56,5%). W roku 2013 zanotowano spadek dochodów gminy na mieszkańca, do poziomu zbliżonego z roku 2009. Zauważyć można wzrost udziału dochodu własnych gminy w roku 2013 – 1 431,17 zł, w porównaniu z rokiem 2009 – 1 164,90 zł.

Tabela 26 Wskaźniki budżetowe (dochody) gminy Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
dochody na 1 mieszkańca	2 704,88	2249,1	3 588,13	3 125,32	2 786,42
dochody własne	1 164,90	956,94	2 030,48	1 493,24	1 431,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wskaźnik dotyczący wydatków budżetowych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca ulega okresowym wahaniom. Najwyższe wydatki odnotowano w latach 2010 – 3 802,20 zł oraz 2013 – 2 679,77 zł na mieszkańca. Stosunkowo dużą część stanowią wydatki na oświatę i wychowanie – 1 045,59 zł na mieszkańca (28,4%).

Tabela 27 Wskaźniki budżetowe (wydatki) gminy Ciepłowody w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2659,62	3802,20	2972,21	2697,90	3679,77
wydatki na oświatę i wychowanie	950,87	950,38	963,76	1085,99	1045,59
wydatki na kulturę	176,86	173,31	279,97	155,75	106,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

4.2. Infrastruktura komunikacyjna

Łączna długość dróg powiatowych i krajowych przebiegających przez gminę Ciepłowody wynosi ok. 66 km. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez gminę jest droga krajowa nr 8, relacji Warszawa – Kudowa - Zdrój, przecinająca zachodnią część gminy. Sieć drogowa gminy jest zadowolająca pod względem gęstości i dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości. Stan techniczny dróg wymaga jednak dalszych inwestycji i modernizacji.

4.3. Infrastruktura ochrony środowiska

Gmina Ciepłowody jest zwodociągowana w 100%²⁰. Długość sieci rozdzielczej w gminie wynosi 47,9 km. Skanalizowane jest 16,2% gospodarstw domowych (6 z 17 sołectw), co jest średnią dużo niższą od województwa dolnośląskiego (70,8%) oraz Polski (65,1%). Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie wynosi 17,9 km. Jedynie około 500 mieszkańców gminy korzysta z sieci kanalizacyjnej. Poprawa komfortu życia mieszkańców wymaga dalszego doinwestowania tej sfery. Sieć gazowa na terenie gminy niemal nie występuje. Około 60% mieszkań w gminie wyposażonych jest w centralne ogrzewanie, łazienki posiada natomiast około 90%. Za najważniejsze potrzeby inwestycyjne w obszarze wymienia się:

- budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjno-sanitarnej w 11 sołectwach;
- remont Stacji Uzdatniania Wody Muszkowice;
- remont sieci wodociągowej w Częsławicach i Muszkowicach;
- uzbrajanie terenów przeznaczonych w MPZP pod budownictwo;
- zakup wyposażenia i sprzętu: traktor, przyczepa, wóz asenizacyjny.

4.4. Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna

²⁰ Badanie kwestionariuszowe w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Ciepłowodach.

Według danych dystrybutora energii elektrycznej Tauron Dystrybucja S.A. w 2013 r. moc przyłączeniowa powiatu ząbkowickiego, na terenie którego obszarze zlokalizowana jest gmina Ciepłowody, wynosiła 59 MW. W 2017 r. moc przyłączeniowa powinna zmniejszyć się do poziomu 31 MW. Dokument „Studium uwarunkowań przestrzennych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie dolnośląskim” wskazuje, że potencjał OZE Gminy Ciepłowody oparty jest o energię wiatrową. Gmina Ciepłowody zaliczana jest do szarego pola infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej. Oznacza to, że gmina Ciepłowody znajduje się w zasięgu jednego operatora telekomunikacyjnego²¹.

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkół Samorządowych (dalej ZSS) w miejscowości Ciepłowody, w skład którego wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa oraz gimnazjum. ZSS mieści się w nowoczesnym obiekcie, oddalonym od dróg, co sprzyja bezpieczeństwu dzieci. Uczniowie dojeżdżają do szkoły dwoma autobusami szkolnymi. Klasy nie są liczne. Pomieszczenia szkolne są doskonale wyposażone w pomoce dydaktyczne, łącznie ze sprzętem komputerowym w sali informatycznej oraz w sali przeznaczonej do nauki przedmiotów przyrodniczych. Kompleks posiada nowoczesną salę gimnastyczną, siłownię oraz pomieszczenie do gry w squasha. Na terenie znajduje się również Orlik z boiskami do siatkówki, koszykówki i piłki nożnej.

Liczba dzieci w przedszkolu w roku 2013 wynosiła 126 os., tj. o 8 (ok. 6%) więcej niż w roku 2009. W gminie w ostatnim badanym roku było 5 oddziałów przedszkolnych. We wrześniu 2014 roku do szkoły podstawowej uczęszczało 153 uczniów. W latach 2009-2014 systematycznie zmniejszała się liczba uczniów, ze 168 w roku 2009 (zanotowano spadek o ok. 9%). We wrześniu 2014 roku w szkole zatrudnionych było 3 nauczycieli kontraktowych, 5 nauczycieli mianowanych i 15 dyplomowanych. Do gimnazjum wchodzącego w skład Zespołu Szkół Samorządowych, we wrześniu roku 2014 uczęszczało 80 uczniów. W latach 2009-2014 nastąpił spadek liczby uczniów, o ok. 17% (17 uczniów). W szkole zatrudnionych jest po 2 nauczycieli kontraktowych, 2 mianowanych oraz 9 nauczycieli dyplomowanych.

Pod względem komputeryzacji ZSS w gminie Ciepłowody wypada bardzo dobrze, w stosunku do średniej dla wyższych szczebli administracji samorządowej, zwłaszcza na poziomie gimnazjalnym – na jeden komputer przypada 5,8 ucznia. W przypadku szkoły podstawowej jest to 11,2 ucznia.

²¹ Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Ziemi Kłodzkiej, Stowarzyszenie Gmina Ziemi Kłodzkiej, s. 28-30.

W ramach zajęć dodatkowych uczniowie mogą brać udział w kółkach tematycznych oraz licznych konkursach pozalekcyjnych, takich jak konkurs grafiki komputerowej, spotkania z fizyką, akcja sprzątania świata i wydarzenia promujące zdrowie.

Placówki edukacyjne z obszaru gminy jako swoje atuty wskazują bazę lokalową oraz realizowane projekty edukacyjne, natomiast najważniejsze wskazywane słabe strony i zagrożenia to struktura demograficzna ludności, brak nauczyciela muzyki, niewystarczający etat psychologa szkolnego. Placówki wskazywały następujące potrzeby inwestycyjne:

- budowę bieżni, siłowni zewnętrznej, ścianki wspinaczkowej i rozbudowę pozostałego wyposażenia sportowego;
- wymianę mebli i blatów ławek w salach szkolnych;
- szkolenia w ramach programu Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli (WDN).

5.2. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Zadania związane z ochroną zdrowia mieszkańców gminy pełni SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia w Ciepłowodach. SP ZOZ świadczy usługi opieki zdrowotnej pediatrycznej, internistycznej, a także zajęć rehabilitacyjnych. W latach 2012-2013 zauważa się spadek porad lekarskich udzielonych w gminie spadła o 2% (284 porady). Łączna liczba pacjentów w roku 2014 wyniosła 2 140, przy liczbie lekarzy wynoszącej 4. Wśród najważniejszych potrzeb inwestycyjnych SP ZOZ są:

- przebudowa i modernizacja pomieszczeń, w tym przystosowujących do wykonywania akcji profilaktyki i promocji zdrowia;
- wydzielenie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych;
- zakup nowoczesnej aparatury i wyposażenia medycznego;

rozbudowa sieci informatycznej, zakup wyposażenia ICT, zakup i instalacja zestawów komputerowych. SP ZOZ wskazuje też na szereg potrzeb związanych z rozwojem kapitału ludzkiego:

- szkolenia z pakietu onkologicznego;
- szkolenie z usług USG;
- leczenie ran dla pielęgniarek;
- szkolenia z obsługi informatycznej;
- komunikacja z pacjentem trudnym;
- zapobieganie wypaleniu zawodowemu.

Zadania opieki społecznej pełni Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany w miejscowości Ciepłowody. W roku 2013 z usług w zakresie pomocy społecznej korzystało 118 gospodarstw domowych (314 osób). W latach 2009-2013 zauważalne było zmniejszenie zarówno gospodarstw objętych pomocą (o 10 mniej) jak i osób indywidualnych (58 os. mniej)²².

²² Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciepłowodach.

Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej w roku 2014 to ubóstwo (83 os.), bezrobocie (73 os.), długotrwała lub ciężka choroba (52 os.), niepełnosprawność (44 os.), alkoholizm (25 os.), bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (22 os.), bezradność wynikająca z niepełnej rodziny (14 os.)²³.

Tabela 28 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Ciepłowody

Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej	Korzystający w 2014 roku
Ubóstwo	83
Sieroctwo	0
Bezdomność	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	13
Wielodzietność	11
Bezrobocie	73
Niepełnosprawność	44
Długotrwała lub ciężka choroba	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	22
Bezradność - rodzina niepełna	14
Bezradność - rodzina wielodzietna	7
Alkoholizm	25
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnienie z zakładu karnego	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0
Zdarzenie losowe	0
Sytuacja kryzysowa	1
Przemoc w rodzinie	5
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia	0
Trudności w integracji osób	0
Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0
Suma	354

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciepłowodach*.

Za największe zagrożenia w sferze społecznej gminy Ciepłowody GOPS uznaje wzrost liczby osób przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych oraz bariery architektoniczne budynku GOPS. Wiąże się z tym potrzeby inwestycyjne, takie jak likwidacja barier architektonicznych obiektu, a także zakup wyposażenia do pomieszczeń biurowych i pokoju socjalnego, szkolenia personelu (zawodowe i specjalistyczne, dotyczące zmian w przepisach, finansów, rachunkowości, BHP, zamówień publicznych, prawa pracy). Konieczne jest też przygotowanie i realizacja programów skierowanych do

²³ Tamże.

poszczególnych grup ryzyka w szczególności: długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, rodzin wielodzietnych, niepełnych i dysfunkcyjnych.

Tabela 29 Usługi pomocy społecznej w gminie Ciepłowody w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
gospodarstwa domowe	128	124	102	117	118
osoby	372	306	277	304	314

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

5.3. Infrastruktura kultury

Prowadzeniem działalności kulturalnej oraz zadaniami związanymi z promocją gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury i Promocji w Ciepłowodach. W ramach działalności ośrodka, prowadzone są pracownie, w których mieszkańcy gminy mogą doskonalić swoje umiejętności i rozwijać zainteresowania artystyczne. Prowadzone są zajęcia z ceramiki, sztuki jubilerskiej, pracownia modelarska oraz warsztaty kulinarne. GOKiP realizuje liczne projekty kierowane do różnych wiekowo grup odbiorców, finansowane również z zewnętrznych grantów.

Tabela 30 Liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez GOKiP

Wydarzenia	Korzystający w 2014 r.
koncerty	100
przedstawienia	200
wystawy	50
wernisaże	50
konferencje	nie organizowano
warsztaty	200
imprezy	1000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminny Ośrodek Kultury i Promocji w Ciepłowodach.*

Potencjał sfery kulturalnej infrastruktury gminy leży w walorach środowiska naturalnego – krajobrazowych i klimatycznych, co przy rozwoju agroturystyki, w tym stworzenia oznakowanych tras rowerowych, pobudzaniem aktywności mieszkańców w kierunku działalności agroturystycznej, może stanowić interesującą ofertę turystyki weekendowej. Wśród potrzeb inwestycyjnych wskazywanych przez GOKiP znajdują się:

- remont i rozbudowę pomieszczeń warsztatowych ośrodka;
- stworzenie w gminie miejsca przeznaczonego na organizację imprez plenerowych, z wykorzystaniem malowniczego potencjału stawów w okolicy zamku;

Zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych oraz promocję czytelnictwa na terenie gminy, w swoich kompetencjach ma Gminna Biblioteka Publiczna w Ciepłowodach.

5.4. Infrastruktura sportowa

Działania związane z upowszechnianiem kultury fizycznej może realizować Gminny Ośrodek Kultury i Promocji w Ciepłowodach. Ponadto, w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, co roku rozpisywany jest konkurs na realizację zadania publicznego z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu na terenie gminy Ciepłowody. W postępowaniu w roku 2015 wyłonionym wykonawcą zadania został Ludowy Klub Sportowy „Ślęza Maxbud”. Na terenie gminy znajduje się w pełni wyposażone zaplecze sportowe w Zespole Szkół Samorządowych, obejmujące salę sportową, siłownię, sale do ćwiczeń, boiska sportowe do piłki nożnej, piłki halowej, siatkówki, koszykówki. Organizowane są konkursy, np. turnieje szachowe, piłkarskie.

6. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego

Celem przeanalizowania sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Ciepłowody na tle województwa dolnośląskiego opracowano i porównano wybrane mierniki rozwoju.

Tabela 31 Wybrane wskaźniki gospodarcze

Wskaźnik	Gmina Ciepłowody	Województwo dolnośląskie
liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,6	55,8
dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca	2 786,42	3 897,51
dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	1 431,97	2 452,63
wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 679,77	3 842,82
podmioty w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym	100,2	186,1
udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	13,1	8,2
pracujący na 1 000 ludności	75	244

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

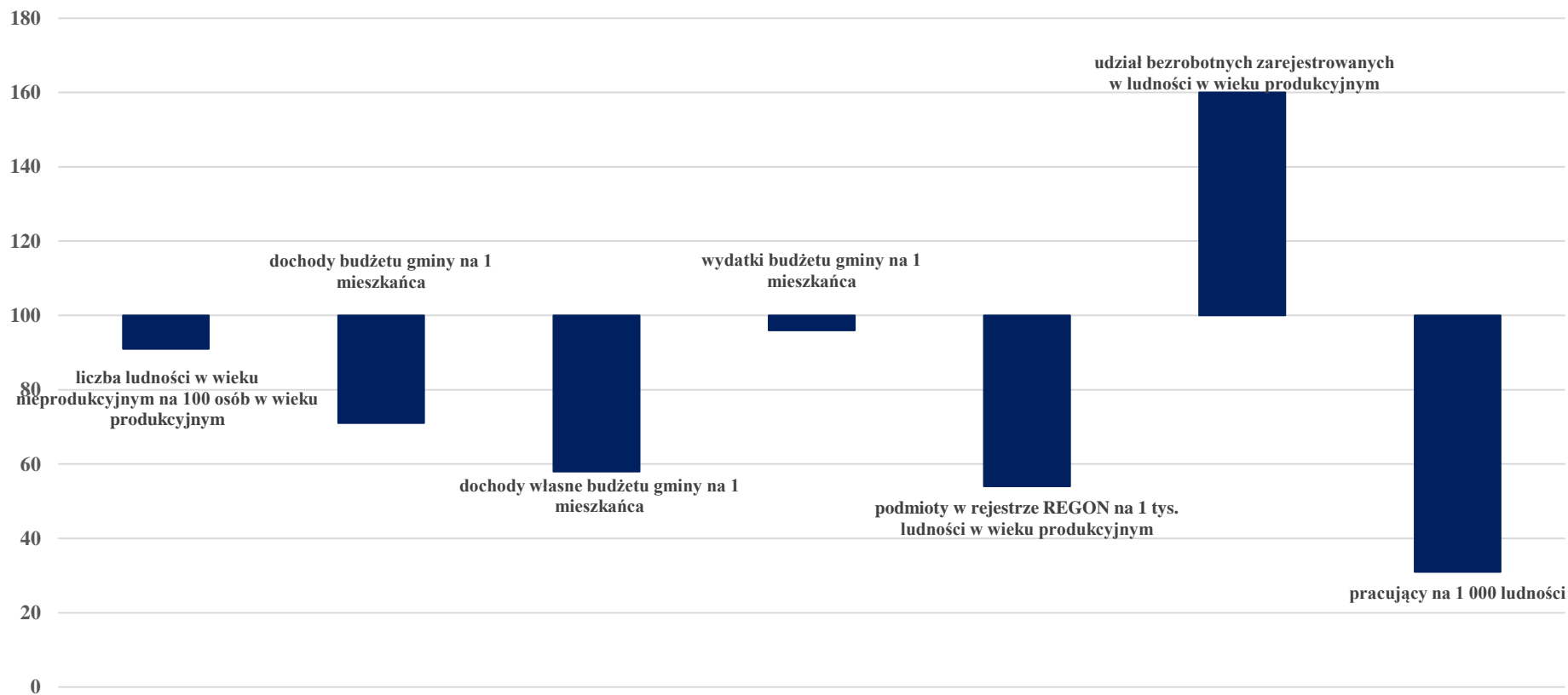
Tabela 32 Wybrane wskaźniki społeczne

Wskaźnik	Gmina Ciepłowody	Województwo dolnośląskie
korzystający z instalacji wodociągowej % ogółu ludności	81,8	92,1
korzystający z instalacji kanalizacyjnej % ogółu ludności	16,2	70,8
korzystający z instalacji gazowej % ogółu ludności	0,2	61,7
udział % szkół podstawowych wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu	100	96,48
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	10,1	6,3
podstawowa ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady udzielone na 1 mieszkańca	3,2	6,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Mierniki poziomu rozwoju wskazują na niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego niż średnia wojewódzka. Relatywnie niska liczba podmiotów gospodarczych powoduje mniejsze wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków oraz stanowi jedną z przyczyn wysokiego bezrobocia. Niski popyt na pracę prowadzi do silniejszej pauperyzacji społecznej.

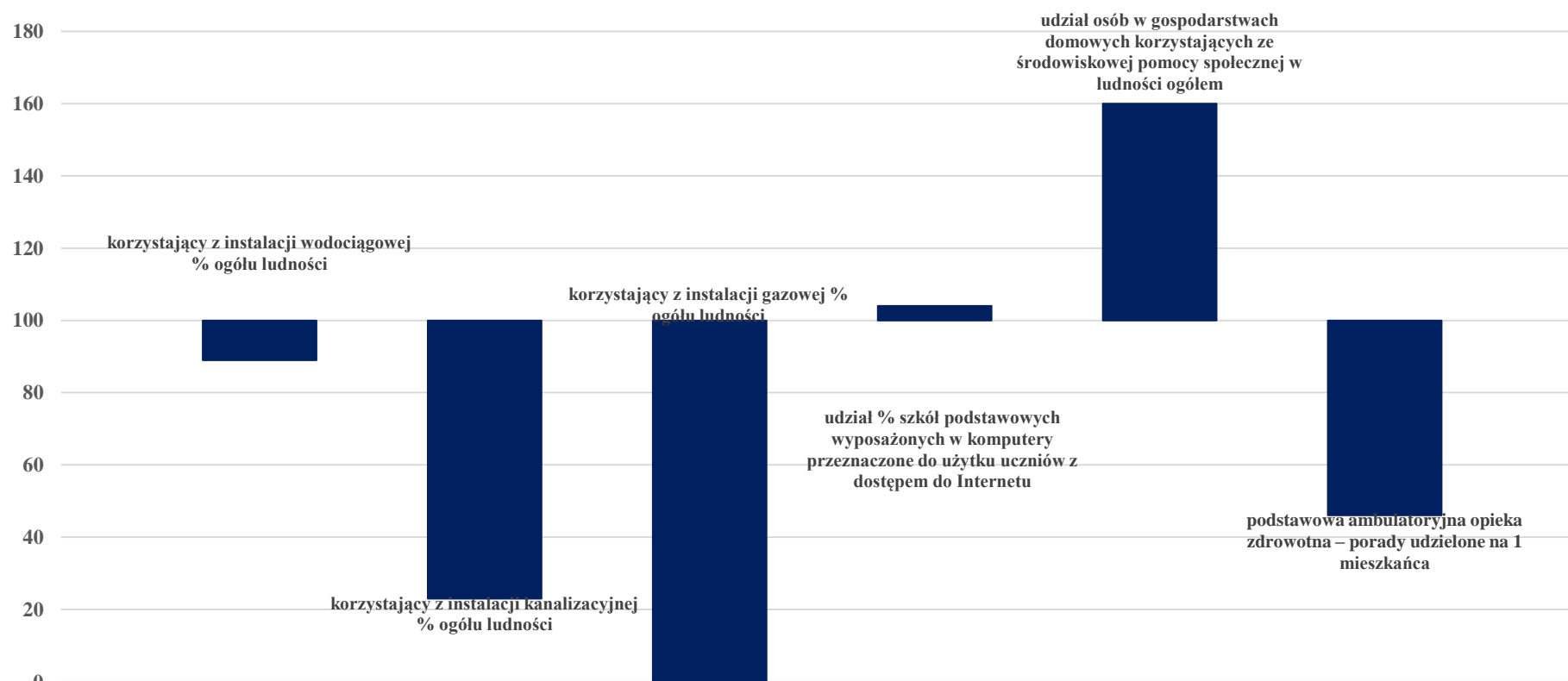
Rysunek 9 Wybrane wskaźniki gospodarcze Gmina Ciepłowody na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

województwo = 100

Rysunek 10 Wybrane wskaźniki gospodarcze Gmina Ciepłowody na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

województwo = 100

7. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowolająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Ograniczenie metodologiczne badania wynika z umiarkowanej partycypacji radnych w badaniu. Na ankietę odpowiedziało tylko 7 spośród 15 radnych, tj. 46,7% optymalnej próby badawczej.

Tabela 33 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

Lp.	Wyszczególnienie	Radny 1	Radny 2	Radny 3	Radny 4	Radny 5	Radny 6	Radny 7	Suma
1	zasoby mieszkaniowe	3	4	2	3	2	2	3	19
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	3	3	4	4	1	2	3	20
3	gospodarka odpadami	4	5	3	4	1	3	4	24
4	infrastruktura drogowa	4	3	3	2	1	2	2	17
5	system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	2	2	2	2	3	1	3	15
6	infrastruktura telekomunikacyjna	4	5	4	3	4	3	4	27
7	infrastruktura edukacji	5	5	5	4	4	4	5	32
8	dostęp do edukacji	5	5	4	5	4	4	5	32
9	infrastruktura ochrony zdrowia	4	4	3	3	4	2	1	21
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	3	4	4	4	4	2	4	25
11	dostęp do usług medycznych	3	3	3	2	2	1	1	15
12	aktywność społeczności lokalnej	3	4	4	3	2	1	4	21
13	działalność lokalnych organizacji pozarządowych	3	4	3	3	2	3	4	22
14	współpraca z samorządem gminnym	4	5	4	4	3	3	4	27
	Suma	50	56	48	46	37	33	47	317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Ciepłowody.

Tabela 34 Ocena – podsumowanie punktowe

liczba radnych biorących udział w badaniu	7
liczba czynników	14
minimalna ocena czynnika	1
maksymalna ocena czynnika	5
minimalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	98
maksymalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	490
liczba zdobytych punktów	317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Ciepłowody*.

Tabela 35 Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 98 ≤ 196	między bardzo źle a źle
> 196 ≤ 294	między źle a zadowolająco
> 294 ≤ 392	między zadowolająco a dobrze
> 392 ≤ 490	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Ciepłowody*.

Ocena punktowa wskazuje, że radni Rady Gminy Ciepłowody oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, bliżej jednak dolnej granicy przedziału.

Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 35 (7 radnych * 5 pkt.). Najbliżej maksimum oceniono infrastrukturę edukacji oraz dostęp do edukacji oraz infrastrukturę telekomunikacyjną i możliwość współpracy z samorządem gminnym. Najslabiej oceniono system komunikacji gminnej (w tym autobusowej); dostęp do usług medycznych oraz infrastruktura drogową, zasoby mieszkaniowe i infrastrukturę wodno-kanalizacyjną.

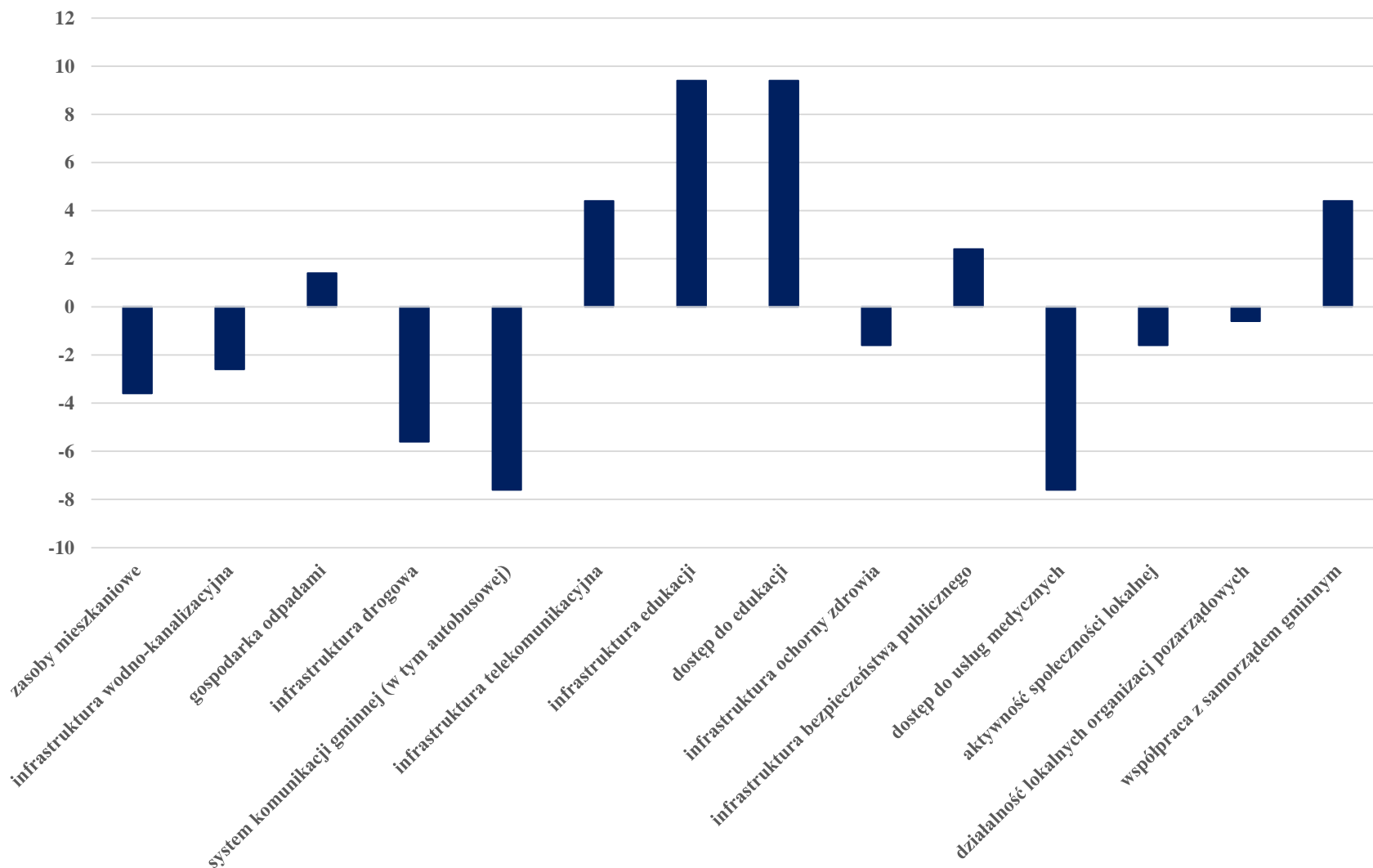
Tabela 36 Odległość oceny czynnika od maksimum = 35 i średniej = 22,6

Wyszczególnienie	Suma dla czynnika	Odległość od maksimum = 35	Odległość od średniej = 22,6
zasoby mieszkaniowe	19	-16	-3,6
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	20	-15	-2,6
gospodarka odpadami	24	-11	1,4
infrastruktura drogową	17	-18	-5,6
system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	15	-20	-7,6
infrastruktura telekomunikacyjna	27	-8	4,4
infrastruktura edukacji	32	-3	9,4
dostęp do edukacji	32	-3	9,4
infrastruktura ochrony zdrowia	21	-14	-1,6
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	25	-10	2,4

dostęp do usług medycznych	15	-20	-7,6
aktywność społeczności lokalnej	21	-14	-1,6
działalność lokalnych organizacji pozarządowych	22	-13	-0,6
współpraca z samorządem gminnym	27	-8	4,4
Średnia	22,6	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Ciepłowody*.

Wykres 3 Odległość oceny czynnika od średniej = 22,6 – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Ciepłowod*.

8. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych (sołectwa)

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych, tj. sołectw, reprezentowanych przez sołtysów. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowalająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Ograniczenie metodologiczne badania wynika z umiarkowanej partycypacji sołtysów w badaniu. Na ankietę odpowiedziało 10 spośród 17 sołtysów, tj. 58,9% optymalnej próby badawczej.

Tabela 37 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych

Wyszczególnienie	Brochocin	Cienkowice	Czesławice	Dobrzeńce	Jakubów	Janówka	Kobyła Głowa	Muszkowice	Stary Henryków	Tomice	Suma
zasoby mieszkaniowe	4	4	3	3	5	4	4	4	3	3	37
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	3	3	2	4	3	1	5	3	2	5	31
gospodarka odpadami	4	4	3	4	5	4	4	4	4	4	40
infrastruktura drogowa	4	3	2	2	3	1	4	1	4	4	28
system komunikacji gminnej	4	3	2	4	4	1	2	4	2	2	28
infrastruktura telekomunikacyjna	4	5	3	4	4	3	4	3	4	4	38
infrastruktura edukacji	4	5	3	5	5	4	4	4	5	4	43
dostęp do edukacji	3	5	2	5	5	4	4	3	5	4	40
infrastruktura ochrony zdrowia	1	4	2	2	5	4	5	3	1	4	31
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	3	5	3	4	5	3	4	4	2	3	36
dostęp do usług medycznych	1	4	3	2	3	3	2	2	1	3	24
aktywność społeczności lokalnej	3	3	2	4	3	2	4	2	3	4	30
działalność OPP	3	5	3	4	3	2	4	3	1	4	32
współpraca z samorządem gminnym	4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	44
Suma	45	58	37	51	58	40	55	44	41	53	482

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ciepłowody*.

Tabela 38 Ocena – podsumowanie punktowe

liczba radnych biorących udział w badaniu	10
liczba czynników	14
minimalna ocena czynnika	1
maksymalna ocena czynnika	5
minimalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	140
maksymalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	700
liczba zdobytych punktów	482

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ciepłowody*.

Tabela 39 Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 140 ≤ 280	między bardzo źle a źle
> 280 ≤ 420	między źle a zadowolająco
> 420 ≤ 560	między zadowolająco a dobrze
> 560 ≤ 470	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ciepłowody*.

Ocena punktowa wskazuje, że sołtysi oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, bliżej średniej dla przedziału.

Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 50 (10 sołtysów * 5 pkt.). Najbliżej maksimum oceniono infrastrukturę edukacji oraz możliwość współpracy z samorządem gminnym. Najslabiej oceniono dostęp do usług medycznych; system komunikacji gminnej (w tym autobusowej); infrastrukturę drogową; aktywność społeczności lokalnej; infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz infrastrukturę ochrony zdrowia.

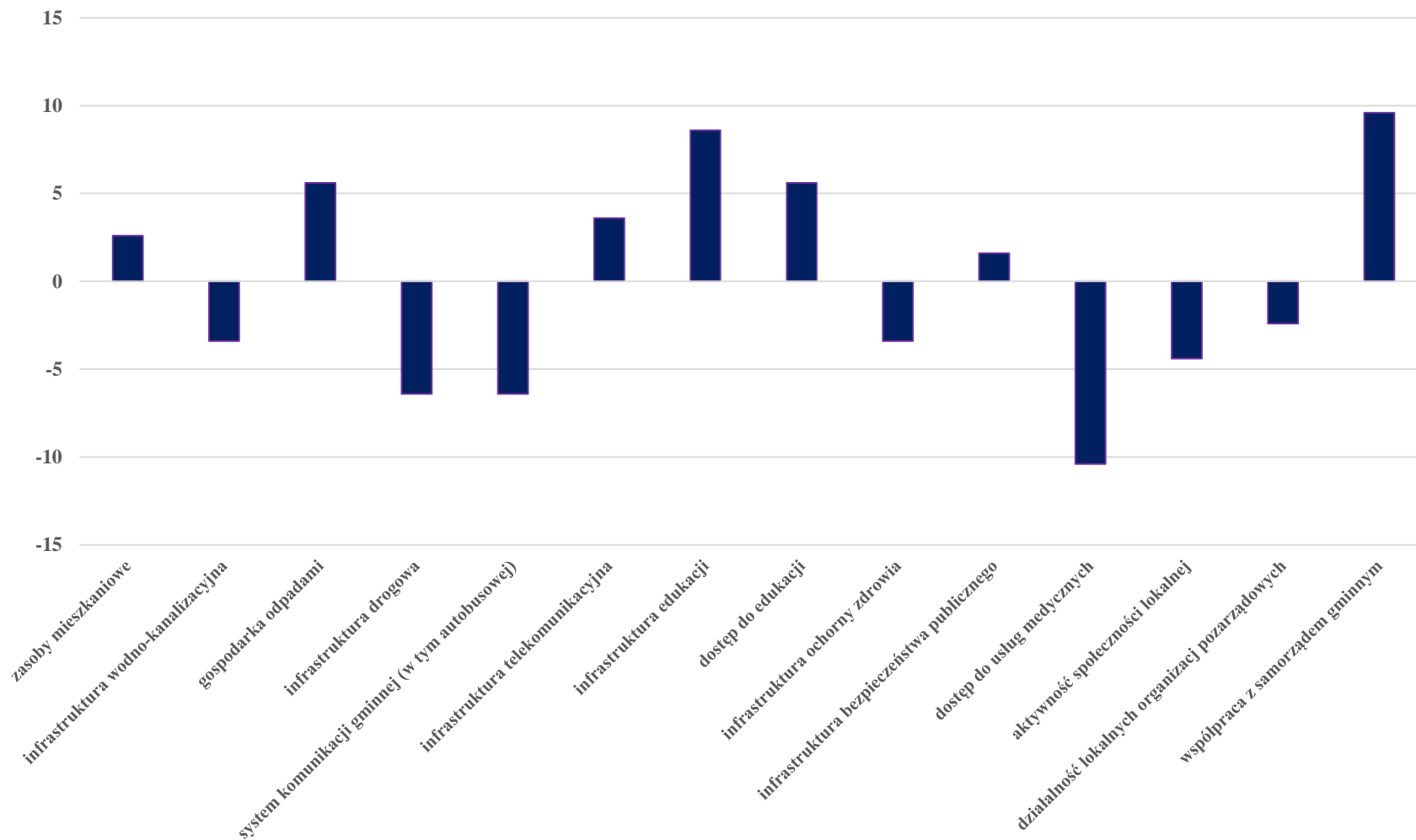
Tabela 40 Odległość oceny czynnika od maksimum = 50 i średniej = 34,4

Wyszczególnienie	Suma	Odległość od maksimum = 50	Odległość od średniej = 34,4
zasoby mieszkaniowe	37	-13	2,6
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	31	-19	-3,4
gospodarka odpadami	40	-10	5,6
infrastruktura drogową	28	-22	-6,4
system komunikacji gminnej	28	-22	-6,4
infrastruktura telekomunikacyjna	38	-12	3,6
infrastruktura edukacji	43	-7	8,6
dostęp do edukacji	40	-10	5,6

infrastruktura ochrony zdrowia	31	-19	-3,4
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	36	-14	1,6
dostęp do usług medycznych	24	-26	-10,4
aktywność społeczności lokalnej	30	-20	-4,4
działalność OPP	32	-18	-2,4
współpraca z samorządem gminnym	44	-6	9,6
Suma	34,4	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ciepłowody*.

Wykres 4 Odległość oceny czynnika od średniej = 34,4 – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ciepłowody*.

Załącznik nr 2 Analiza SWOT

Tabela 41 Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
O1	skomunikowanie obszaru z ośrodkami miejskim takimi jak Wrocław (ośrodek gospodarczy), ale też Ząbkowice, Kłodzko, Strzelin (ośrodki administracyjne, przesiadkowe, konsumpcyjne) – głównie poprzez utrzymanie znaczenia i modernizację korytarza transportowego E67 i rozwój komunikacji zbiorowej	S1	relatywnie niewielka odległość od Wrocławia dużego ośrodka gospodarczego, administracyjnego, medycznego, akademickiego, kulturalnego	W1	słabe skomunikowanie z ośrodkiem regionalnym	T1	zmiany w polityce transportowej kraju
		S2	położenie w obszarze oddziaływania: osi komunikacyjno-transportowych: Helsinki – Praga (E67, DK8) oraz korytarza Wschód-Zachód (E40, A4)	W2	brak innych istotnych korytarzy transportowych w obrębie gminy		
				W3	niedostatki jakościowe i ilościowe dróg lokalnych oraz infrastruktury towarzyszącej		
				W4	niedostatki komunikacji zbiorowej na terenie gminy		
		S3	dobrej jakości gleby, zaliczane do I i II klasy gruntów ornych				
		S4	korzystny klimat, występowanie małych zbiorników wodnych i terenów leśnych umożliwiających rozwój turystyki i rekreacji				

		S5	występowanie obszarów cennych przyrodniczo				
wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii m.in. w postaci budowy farm wiatrowych oraz eksploatacji wód geotermalnych			zasoby wód geotermalnych i korzystne położenie na mapie wiatrów		niewystarczający w stosunku do zasobów stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii dostępnych na terenie gminy		slabo rozwinięty system elektroenergetycznych sieci przesyłowych oraz dystrybucyjnych ograniczający możliwość przyłączenia instalacji OZE
identyfikacja możliwości produkcji energii elektrycznej i ciepłej z biogazu							wysoka kapitałochłonność inwestycji w OZE
uzbrojenie terenów pod mieszkalnictwo			duża ilość terenów dostępnych pod inwestycje mieszkaniowe wyznaczonych i usankcjonowanych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego				
nowa polityka RPO WD 2014-2020 – możliwość wdrażania długofalowych programów edukacyjnych współfinansowanych ze środków UE			dobra lub bardzo dobra jakość infrastruktury edukacyjnej i poziomu nauczania		niewystarczająca dostępność placówek edukacyjnych, w tym w zakresie dowozu uczniów do placówek edukacyjnych		
					deficyt kadry w niektórych dziedzinach nauczania i opieki pozaedukacyjnej		
			prężnie rozwijający się i zmodernizowany Gminny Ośrodek Kultury i Promocji		niski dostęp do usług kulturalnych wyższego rzędu		
			efektywna działalność służb		slabo rozwinięty system		

			bezpieczeństwa publicznego, w tym straży pożarnej		monitorowania i informowania o zagrożeniach		
			niski poziom zagrożenia powodziowego				
nowa polityka RPO WD 2014-2020 – możliwość wdrażania populacyjnych programów profilaktycznych współfinansowanych ze środków UE			nowa infrastruktura ośrodka zdrowia i dostępność do usług podstawowej opieki zdrowotnej		utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych		
				nieprzystosowanie obiektu do realizacji usług profilaktycznych			
nowy model polityki społecznej – przychodzenie od opieki instytucjonalnej do środowiskowej			wykwalifikowana kadra pomocy społecznej		duża liczba udzielanych świadczeń pomocy społecznej		
				zbyt mała ilość mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych			
				bariery architektoniczne uniemożliwiające szerszą partycypację osób niepełnosprawnych w życiu publicznym			
			ciekawa historia regionu oraz zabytki w tym zespoły zamkowo-pałacowe i kościelne		duży udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej		
budowa przydomowych oczyszczalni ścieków			dobrze rozwinięta i zaspokajająca potrzeby mieszkańców sieć energetyczna				
					niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz gazownicza		
					konieczność wymiany części		

					infrastruktury sieci wodociągowej		
					słabe wyposażenie sanitarne w budynkach mieszkalnych		
					niedostateczna komputeryzacja i informatyzacja gminy		
					niski udział w rynku e-usług w obszarze publicznym i komercyjnym		
			współpraca z samorządami partnerskimi				
			współpraca z ościennymi gminami i samorządem powiatu				
			młoda i wykształcona kadra urzędników gminnych				
Mieszkańcy, trzeci sektor							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
					utrzymujący się od kilku lat ujemny przyrost naturalny		
					rosnący udział populacji wieku poprodukcyjnym obrazujący proces starzenia się społeczeństwa		
					wysoka stopa bezrobocia		
					marazm wśród mieszkańców i niskie zainteresowanie alternatywnymi źródłami zarobkowania		

					brak silnych i prężnie działających organizacji społecznych		
					niskie zaangażowanie mieszkańców w działalność społeczną i publiczną		
	wspieranie rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych						
							wzrost znaczenia chorób o podłożu cywilizacyjnym, związanych ze stylem życia
					niska świadomość ekologiczna mieszkańców		
			zasób unikatowej wiedzy na temat tradycji i kultury wsi, rzemiosła i ginących zawodów				stopniowa erozja więzi i stosunków społecznych
Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca zewnętrzna							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
			niewykorzystane zasoby siły roboczej		niskie kwalifikacje dużej części społeczności lokalnej		drenaż mózgów – odpływ wykwalifikowanych pracowników w wieku produkcyjnym mobilnym
	powstanie IOB lub innego podmiotu wspierającego przedsiębiorców, aktywność gospodarczą, rozwój rolnictwa				brak lokalnej wyspecjalizowanej instytucji otoczenia biznesu lub podobnej promującej i wspierającej przedsiębiorczość, działalność rolną, etc.		
					niski bądź nieokreślony stopień		

					potencjału rozwojowego przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych		
	wdrażanie PROW 2014-2020, w tym specjalizacja rolnictwa, rolnictwo zamawiane, dywersyfikacja w kierunku działalności pozarolniczej i dopłaty dla młodych rolników		wielopokoleniowe tradycje rolnicze		rozdrobiona struktura agrarna, przewaga małych gospodarstw rolnych		
	rozwój nowych technologii w rolnictwie				niska konkurencyjność rolnictwa		ograniczone możliwości finansowe i organizacyjne w zakresie nakładów na badania i innowacje w gospodarstwach rolnych
	promocja rolnictwa wyspecjalizowanego i produkcji zamawianej						
	zaangażowanie mieszkańców w stworzenie oferty turystycznej opartej o turystykę aktywną, agroturystykę, turystykę poznawczą (tradycja, obrzędowość, rzemiosło, prace wiejskie)		warunki krajobrazowo-przyrodnicze do rozwoju turystyki aktywnej (lesistość, występowanie mniejszych zbiorników wodnych)		słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna utrudniająca rozwój turystyki w regionie		
	promocja turystyczna obszaru, w tym promocja rozwoju agroturystyki i turystyki aktywnej						

	inwestycje w infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną						kapitałochłonność inwestycji w infrastrukturę turystyczną
			prorozwojowe nastawienie samorządu do rozwoju przedsiębiorstw i przedsiębiorczości		niedostatecznie wykorzystanie instrumentów wsparcia przedsiębiorczości		

Źródło: Opracowanie własne.

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1 Podstawowe definicje.....	5
Rysunek 2 Obszar strategiczny nr 1 – logika interwencji	10
Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 2 – logika interwencji	14
Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 3 – logika interwencji	18
Rysunek 5 Obszar strategiczny nr 4 – logika interwencji	25
Rysunek 6 Położenie gminy Ciepłowody w powiecie ząbkowickim.....	47
Rysunek 7 Obszary chronione – Gmina Ciepłowody	50
Rysunek 8 Mapa zagrożenia powodziowego – Gmina Ciepłowody	51
Rysunek 9 Wybrane wskaźniki gospodarcze Gmina Ciepłowody na tle województwa dolnośląskiego	68
Rysunek 10 Wybrane wskaźniki gospodarcze Gmina Ciepłowody na tle województwa dolnośląskiego	69

Spis tabel

Tabela 1 Środowisko, zasoby i odnawialne źródła energii – proponowane kierunki działania	11
Tabela 2 Konkurencyjna gospodarka – proponowane kierunki działania.....	15
Tabela 3 Wysoka jakość infrastruktury i usług – proponowane kierunki działania.....	19
Tabela 4 Aktywność, współpraca, promocja – proponowane kierunki działania	26
Tabela 5 Spójność SRGC 2015-2020 ze Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.....	32
Tabela 6 Różnice między monitoringiem a ewaluacją.....	36
Tabela 7 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu	40
Tabela 8 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Roczno raportu monitoringowego	41
Tabela 9 Zagregowane wskaźniki realizacji SRGC 2015-2020	43
Tabela 10 Struktura użytkowania gruntów w gminie Ciepłowody (stan na 2010 r.).....	48
Tabela 11 Liczba ludności w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013.....	53
Tabela 12 Saldo migracji w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013.....	53
Tabela 13 Przyrost naturalny w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013	53
Tabela 14 Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013	54
Tabela 15 Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w gm. Ciepłowody w latach 2009–2013 [procent]	54
Tabela 16 Wskaźnik dot. obciążenia demograficznego w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013... ..	54
Tabela 17 Podmioty gospodarcze wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Ciepłowody	57
Tabela 18 Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w gminie Ciepłowody w 2013 r.	57

Tabela 19 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 w gminie Ciepłowody w 2013 r. ...	57
Tabela 20 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Ciepłowody (2010 r.)..	58
Tabela 21 Liczba gospodarstw wg pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Ciepłowody (2010 r.)	59
Tabela 22 Podmioty gospodarcze według liczby pracowników (stan na 2013 r.)	59
Tabela 23 Pracujący wg płci w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013.....	60
Tabela 24 Bezrobotni wg płci w gminie Ciepłowody w latach 2009–2013.....	60
Tabela 25 Wskaźniki budżetowe (dochody) gminy Ciepłowody w latach 2009–2013	60
Tabela 26 Wskaźniki budżetowe (wydatki) gminy Ciepłowody w latach 2009–2013	61
Tabela 27 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Ciepłowody	64
Tabela 28 Usługi pomocy społecznej w gminie Ciepłowody w latach 2009 - 2013.....	65
Tabela 29 Liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez GOKiP	65
Tabela 30 Wybrane wskaźniki gospodarcze	66
Tabela 31 Wybrane wskaźniki społeczne.....	66
Tabela 32 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego.....	71
Tabela 33 Ocena – podsumowanie punktowe	72
Tabela 34 Ocena – podsumowanie opisowe	72
Tabela 35 Odległość oceny czynnika od maksimum = 35 i średniej = 22,6	72
Tabela 36 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych.....	76
Tabela 37 Ocena – podsumowanie punktowe	77
Tabela 38 Ocena – podsumowanie opisowe	77
Tabela 39 Odległość oceny czynnika od maksimum = 50 i średniej = 34,4	77
Tabela 40 Analiza SWOT	80

Spis wykresów

Wykres 1 Zmiany liczebności populacji według grup wieku w gm. Ciepłowody w latach 2009 - 2013	55
Wykres 2 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Ciepłowody (2010 r.) ..	58
Wykres 3 Odległość oceny czynnika od średniej = 22,6 – ujęcie graficzne	74
Wykres 4 Odległość oceny czynnika od średniej = 34,4 – ujęcie graficzne	79

GMINA CIEPŁOWODY | UL. KOLEJOWA 3, 57-211 CIEPŁOWODY
tel. (074) 810-35-09 | e-mail: sekretariat@cieplowody.pl